

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра обліку і оподаткування

БІДЮК Марина Василівна

**Фінансова звітність: методика складання та аналіз
показників/ Financial statements: methods of compilation and
analysis of indicators**

спеціальність: 071 – Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма – Облік, оподаткування та правове
забезпечення підприємництва
Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ОПДм-21
М. В. Бідюк

Науковий керівник:
д.е.н., професор, В.М. Панасюк

Кваліфікаційну роботу допущено
до захисту:
«__» _____ 2020 р.

Завідувач кафедри
_____ **Н.В. Починок**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	6
1.1. Сутність, класифікація та принципи складання фінансової звітності.....	6
1.2. Підходи до формування фінансової звітності: міжнародні та національні аспекти.....	18
1.3. Роль фінансової звітності у системі управління підприємством.....	27
Висновки до розділу 1.....	36
РОЗДІЛ II. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	38
2.1. Сутність та методика складання Звіту про фінансовий стан (Баланс).....	38
2. 2. Загальна характеристика та методика складання Звіту про сукупний дохід (Звіту про фінансові результати).....	46
2.3. Загальна характеристика та методика складання Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал та Приміток до річної фінансової звітності.....	54
Висновки до розділу 2.....	65
РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ.....	67
3.1. Характеристика методів аналізу фінансової звітності.....	67
3.2. Аналіз майнового стану, фінансової незалежності та ліквідності на ТОВ «Стандарт-Парк».....	74
3.3. Аналіз ділової активності, рентабельності та ризиків банкрутства ТОВ «Стандарт-Парк».....	83
Висновки до розділу 3.....	93
ВИСНОВКИ.....	95

	3
Список використаної літератури.....	98
ДОДАТОК А	106

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах господарювання метою діяльності будь-якого суб'єкта підприємницької діяльності є отримання максимального прибутку при найменших затратах. Фінансова звітність вважається важливим інформативним джерелом, на основі якого можна детально оцінити поточний фінансовий стан, спрогнозувати подальший варіант дій та прийняти доцільні управлінські рішення. Звітність має високе інформативне значення для її внутрішніх та зовнішніх користувачів, адже може забезпечити їх повною та неупередженою інформацією про поточний стан господарюючого суб'єкта.

Питаннями організації складання та подання фінансової звітності, її нормативно-правового регулювання відповідно до міжнародних та національних стандартів обліку, а також аудиту показників приділяли у своїх працях наступні науковці: Приймак С. В., Костюшина Д. В., Крупка Я.Д., Задорожний З. В., Панасюк В. М., Голов С. Ф., Сльозко Т. М., Герасим П. М., Журавель Г. П., Пантелеєв В. П., Сук Л. К., Верхоглядова Н. І., Чацкіс Ю. Д., Яцишин Н. З, Андрейцева І. А., Семенишина Ю. О., Дорош Н. І. Попри значну базу наукових досліджень, все ж деякі теоретичні та практичні аспекти даної теми лишаються не до кінця розкритими. Це і зумовило проведення наукового дослідження за цією темою.

Метою роботи є вивчення теоретичних аспектів формування, подання та аналізу показників фінансової звітності, розробка власних практичних рекомендацій стосовно питань звітності на ТОВ «Стандарт-Парк»

В процесі виконання роботи планується вирішення наступних **завдань**:

- Визначити сутність поняття «фінансова звітність», встановити призначення та характеристику її основних форм;
- Дослідити особливості нормативно-правового регулювання, складання та подання звітності за національними та міжнародними стандартами;

- Ознайомитися з організаційним процесом складання та подання звітності на підприємстві;
- Розглянути методика формування показників фінансової звітності за міжнародними та національними стандартами;
- Дослідити процес аналізу показників фінансової звітності;
- Надати висновки та практичні рекомендації, що стосуються фінансової звітності на ТОВ «Стандарт-Парк».

Об'єктом дослідження є методика формування та аналіз показників фінансової звітності на ТОВ «Стандарт-Парк».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та організаційних засад формування та аналізу показників фінансової звітності.

Методи дослідження. В процесі написання даного дослідження використовувалися наступні методи дослідження: групування для визначення концептуальних ознак обраного об'єкта дослідження, порівняння – для встановлення спільних та відмінних рис досліджуваних явищ, аналізу – для деталізації об'єктів дослідження, шляхом розгляду в розрізі окремих частин, монографічний – для більш детального вивчення досліджуваних об'єктів і т. ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій щодо удосконалення методики складання, подання та аналізу фінансової звітності. А саме, у вдосконаленні сутності поняття «фінансова звітність» та класифікації її структурних складових; обґрунтуванні недоліків виявлених при формуванні звітності, дослідженні переваг системи звітності за міжнародними стандартами.

Практичне значення одержаних результатів полягає у застосуванні викладених у магістерській роботі рекомендацій стосовно методики складання та аналізу фінансової звітності на ТОВ «Стандарт-Парк».

В даній роботі використано законодавчі та нормативні документи, методичну та спеціальну літературу, періодичні видання, дані звітності ТОВ «Стандарт-Парк».

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

1.1. Сутність, класифікація та принципи складання фінансової звітності

Реєстрацію усіх фактів господарських операцій здійснюють з допомогою первинної документації. За визначений проміжок часу, з певною періодичністю усі первинні дані узагальнюють у єдину систему показників, для підведення підсумків діяльності. Саме такі підсумовані дані містяться у звітності підприємств.

Сутність поняття «фінансова звітність» розглядалася багатьма науковцями. Зокрема, Євлаш Т. О. [21, с. 6] вважає, що фінансова звітність являє собою систему показників, що відображають з наростаючим підсумком фінансове та майнове становище підприємства, результати діяльності за звітний період.

Курило Г. М. [62, с. 12] зазначає, що фінансова звітність є невід'ємною складовою звітності підприємств і важливим інструментом управління економікою.

Згідно визначення Крупки Я. Д. [40, с. 330] фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Голов С. Ф. [15, с. 653] у своїх наукових працях зазначає, що фінансова звітність – це звітність, яку зобов'язані складати підприємства на основі даних бухгалтерського обліку.

Мальченко М.Ю. [42, с. 53] запевняє, що «фінансова звітність – це масив обліково-економічної інформації, яка систематизована та узагальнена відповідно до певних правил і відповідає певним вимогам та принципам формування». Корягін М. В. [37, с. 5] розглядає фінансову звітність як кінцевий продукт бухгалтерського обліку, який надається користувачам для прийняття рішень.

Деякі науковці поняття звітність трактують не лише як узагальнюючий звітний документ, а і як елемент методу бухгалтерського обліку. Зокрема, Іваненко В. О. [27, с. 110] вважає, що звітність – це елемент методу бухгалтерського обліку, який забезпечує узагальнення облікової інформації щодо стану та результатів всіх

напрямів діяльності підприємства за звітний період в системі підсумкових показників для її надання зацікавленим користувачам. Натомість Хомин П. Я. [80, с. 14], наголошує, що «звітність є самостійною системою подання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту і в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку».

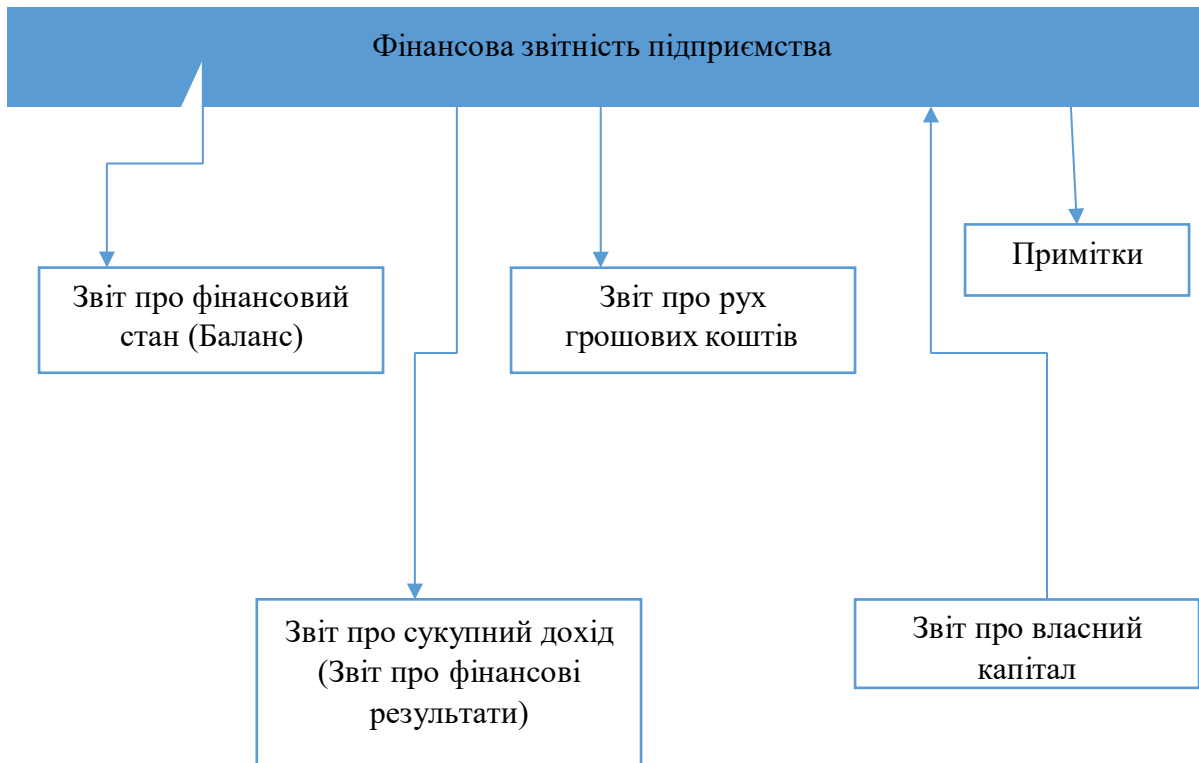
Досить неординарним та інформативним є визначення Пушкаря М. С. [68, с. 211], який зазначає, що фінансова звітність являє собою сукупність реєстрів генералізованих (зведених, згрупованих, узагальнених) показників за певний період, що характеризують статику та динаміку об'єктів бухгалтерського обліку. Комплексне визначення представлено і в дослідженнях Андрієнка В. О. [2, с. 154], науковець під даним поняттям розуміє систему узагальнюючих показників бухгалтерського обліку, структурованих у формі звітності, які надають користувачам інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за звітний період для прийняття користувачами відповідних рішень.

Визначення поняття фінансової звітності відображається і в нормативно-правових джерелах. Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності» (далі – НП(С)БО 1), фінансова звітність – це звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [54]. Аналогічне визначення наведено також у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [67].

Також підхід до трактування даного поняття відображено в міжнародних нормативно-правових джерелах. Зокрема, визначення фінансової звітності відповідно до МСБО 1 «Подання фінансової звітності» (далі – МСБО 1) звучить наступним чином: «фінансова звітність загального призначення («фінансова звітність») – це така фінансова звітність, яка має на меті задовольнити потреби користувачів, які не можуть вимагати від суб'єкта господарювання скласти звітність згідно з їхніми інформаційними потребами [50].

Враховуючи всі вищенаведенні трактування, робимо висновки, що фінансова звітність – це звітність, яка є результатом узагальнення бухгалтерських даних та створюється з метою відображення фінансового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства на звітну дату.

Склад фінансової звітності визначено в НП(С)БО 1.

Рис. 1.1. Склад фінансової звітності підприємства

Для мікропідприємств, малих підприємств, непідприємницьких товариств і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності, крім тих, що зобов'язані складати фінансову звітність за міжнародними стандартами, встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу (форма №1-м) та звіту про фінансові результати (форма №2-м). Форма та порядок заповнення звітності малого суб'єкта господарювання визначено П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» (далі – П(С)БО 25) [57].

Існують різні підходи до класифікації фінансової звітності підприємств. Зокрема, за періодичністю подання, згідно НП(С)БО-1 виділяють проміжну та річну

фінансову звітність. До проміжної звітності відносять таку, яка складається за 1-й квартал, півріччя, дев'ять місяців з наростаючим підсумком від початку звітного року. До її складу відносять виключно Звіт про фінансовий стан (форма №1) та Звіт про фінансові результати (форма №2). До складу річної звітності відносять усі форми затверджені чинним законодавством.

За обсягом показників звітність поділяють на зведену, консолідовану та індивідуальну. Зведену фінансову звітність складають міністерства або інші центральні органи виконавчої влади, до сфери яких належать підприємства, засновані на засадах державної власності, а також органи, котрі здійснюють управління майном підприємств, заснованих на засадах комунальної власності.

Підприємства, котрі здійснюють контроль над групою інших підприємств, подають консолідовану фінансову звітність – звітність, яка відображає фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці [14, с. 359].

Регулює порядок складання і подання консолідованої фінансової звітності НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» (далі – НП(С)БО 2)[55]. Відповідно до даного стандарту звітність складається методом додавання показників звітності підпорядкованих (дочірніх) підприємств до показників звітності материнського підприємства.

У консолідованій фінансованій фінансовій звітності не відображаються наступні показники:

1. Балансова вартість фінансових інвестицій керуючого підприємства в кожне підпорядковане, а також частка материнського підприємства в капіталі кожного дочірнього;
2. Сума внутрішньогрупового сальдо та внутрішньогрупових операцій;
3. Сума нереалізованих збитків та прибутків від внутрішньогрупових операцій (окрім збитків, котрі не можуть бути відшкодовані).

Не консолідують показники дочірнього та материнського підприємства у випадку, якщо:

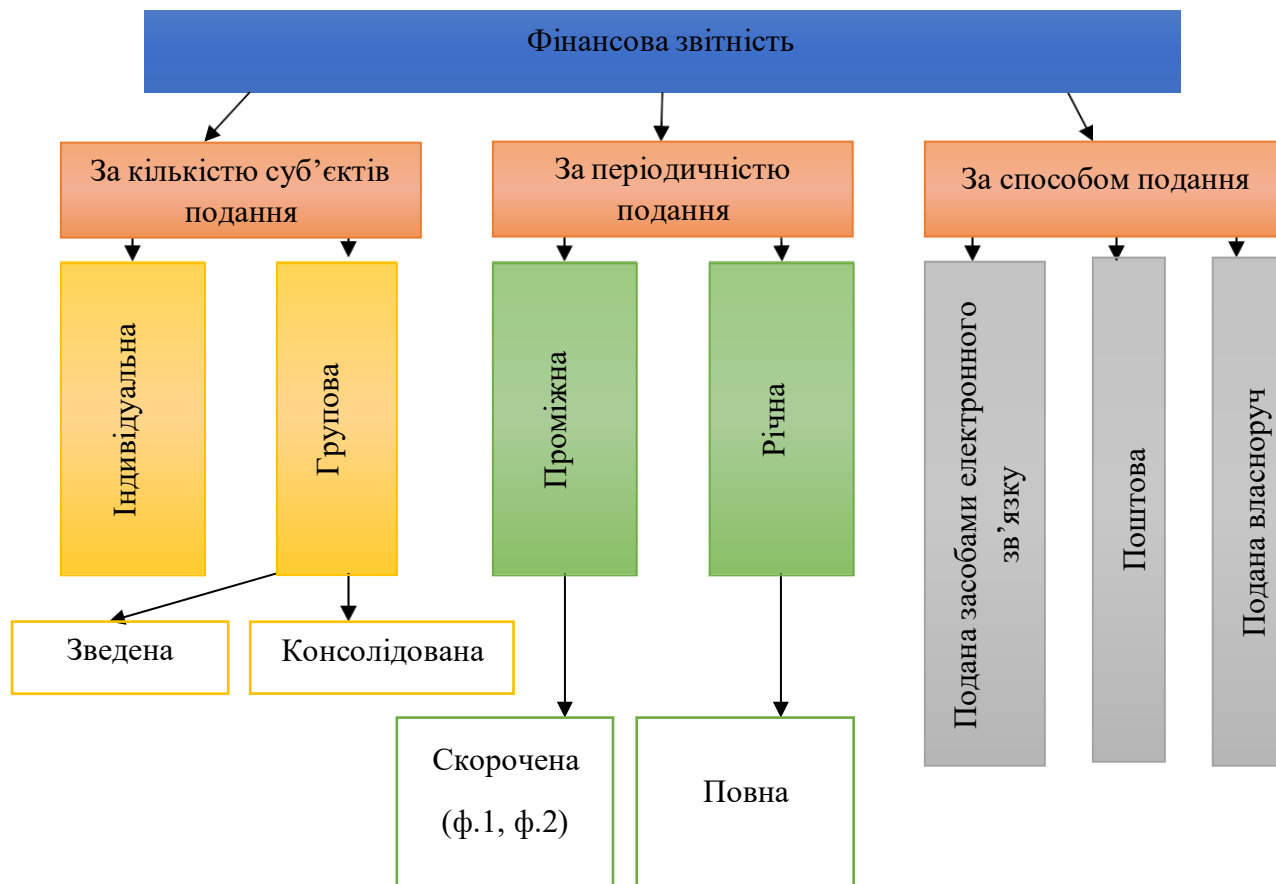
- Контроль над дочірнім підприємством є тимчасовим (у випадку, якщо підпорядковане підприємство було придбане з метою його подальшого продажу протягом короткотермінового періоду);
- Дочірнім підприємством діяльність провадиться в умовах обмеження здатності передавання коштів материнському підприємству.

Індивідуальну фінансову звітність складають на основі показників діяльності одного суб'єкта господарювання. Така звітність виконує інформаційну та контрольну функції. Суть першої полягає у тому, що фінансова звітність суб'єкта господарювання відображає фінансовий стан та результати діяльності. Контрольна функція полягає у тому, що завдяки періодичному складанню звітності на підприємстві проводиться системний контроль за правильністю і точністю даних обліку після закінчення кожного облікового періоду.

Приймак С.В. [66, с. 14] виділяє класифікацію фінансової звітності за способом подання та обсягом показників. Згідно першого критерію звітність може бути телеграфною, поштовою та такою, що подається власноруч. За обсягом показників пропонується поділ звітності на коротку та повну.

Коротка звітність містить скорочене число показників, до такої звітності відносять проміжну (квартальну або місячну). Повна звітність включає в себе повний перелік показників, затверджених в установленому порядку.

Аналізуючи вищесказане пропонуємо наступну структуру класифікації фінансової звітності (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Класифікація форм фінансової звітності

Примітка. Розроблено автором особисто

Чинним законодавством України визначено, що фінансову звітність суб'єкти господарювання складають з метою надання користувачам правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів. Оскільки фінансова звітність суб'єктів господарювання містить високу інформативну цінність для її користувачів, виникає потреба у регулюванні процесу складання та подання звітності на законодавчому рівні. Умовно нормативно-правові документи, які регулюють даний процес розділяють на три рівні: конституційний, законодавчий та нормативно-правовий.

У наступній таблиці детальніше розглянемо основні нормативно-правові акти, якими регулюється складання звітності в Україні.

Таблиця 1.1

Нормативно правові джерела складання та подання фінансової звітності

Назва нормативного документу	Коли і ким виданий	Об'єкти регулювання
Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»	Затверджений постановою ВРУ від 16.07.1999 р №996 XIV	Встановлює порядок і призначення ведення рахунків бухгалтерського обліку з метою узагальнення інформації, використовуючи метод подвійного запису
НП(с) БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;	Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73	Дане положення визначає принципи формування звітності, вимоги до інформації, мету та склад.
П(с) БО №6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»	Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. №137	Цей стандарт встановлює порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у звітності
П(с) БО №25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»	Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. №39	Встановлює зміст і форму звіту суб'єкта малого підприємництва в складі Балансу і Звіту про фінансові результати
Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433	Встановлює порядок розкриття інформації за статтями усіх форм звітності
Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності	Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р. № 476	Встановлює відповідність усіх статей балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал та приміток.

Особливу увагу при складанні звітності приділяють законодавчо затвердженим принципам ведення обліку. Перелік та сутність принципів визначених Законом України «Про бухгалтерський облік» наводимо у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Принципи складання фінансової звітності

Принципи фінансової звітності	Суть принципу
1	2
Автономність підприємства	Підприємство розглядається як юридична особа відділена від власників, активи і зобов'язання яких не відображаються у звітності підприємств

Продовження таблиці 1.2

1	2
Безперервності	Активи та зобов'язання оцінюють виходячи із припущення, що діяльність підприємства триватиме і в подальшому
Нарахування доходів та витрат	Доходи та витрати у обліку потрібно відображати в момент виникнення, при цьому не прив'язуючись до моменту надходження чи сплати грошових коштів
Повного висвітлення	У звітності підприємств має бути уся інформація, про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій
Послідовності	Застосування підприємством обраної облікової політики є постійним
Превалювання сутності над формою	Операції обліковують виходячи від їх сутності, а не лише юридичної форми
Єдиного грошового вимірника	Вимірювання та узагальнення всіх показників у звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці

В сучасних наукових дослідженнях запропоновано ряд доповнень до законодавчо затверджених принципів. Зокрема, Сук П. Л. [73, с. 10] в своїх дослідженнях пропонує додати принципи суттєвості та раціональності. Суттєвість науковець розглядає, як критерій відсікання інформації, з метою підвищення її корисності. Також автором зазначено, що запропонований принцип може бути помилково ототожнений з принципом повного висвітлення. Проте принцип повного висвітлення визначає необхідність обліковувати всю інформацію про господарські факти, які відбуваються на підприємстві, а принцип суттєвості вимагає відображення в звітності лише істотної інформації. Сук П. Л. також пропонує включити до переліку принципів раціональність, адже витрати на відображення облікової інформації не мають перебільшувати отриманий від неї результат.

Воскобійник Ю.С. [10, с. 2] в своїх дослідженнях, рекомендує доповнити принципи бухгалтерського обліку та звітності принципом орієнтації на пріоритетного користувача. Це в свою чергу зумовлює наявність та відносно автономне функціонування окремих його підсистем – фінансової, податкової та

управлінської, а також особливий порядок формування фінансових результатів підприємств в межах кожної з них.

Рабошук А. В. [69, с. 16] у своїй науковій роботі пропонує доповнити закріплені в нормативно-правових актах принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, принципами вартісної оцінки, документування, інвентаризації, подвійного відображення на рахунках бухгалтерського обліку, а також виключити зі складу принципів безперервність, превалювання сутності над формою, повне висвітлення, адже, законодавчо затвердженим принципам, характерний слабкий рівень наукового обґрунтування.

Аналізуючи законодавчо затверджені принципи та доповнення українських науковців, можемо сказати, що стандартні принципи варто розширити та доповнити для підвищення рівня управління, якості облікових процесів та доцільності рішень прийнятих на основі звітності. В свою чергу пропонуємо до переліку існуючих додати принцип прозорості (транспарентності) з метою підвищення рівня довіри, репрезентативності поданої та розкритої інформації. Досягнення цих цілей сприятиме підвищенню рівня інвестиційної привабливості, зацікавленості у діяльності організації. Згідно запропонованого нами принципу фінансова звітність має містити правдиву та доречну інформацію стосовно усіх її показників та забезпечувати доступ широкого кола користувачів. Проте процес досягнення принципу прозорості звітності має поєднувати дві протилежні тенденції – підвищення корисності розкриття інформації з одночасним зменшенням витрат на формування такої інформації.

Запорукою якісного корпоративного управління будь-якого господарюючого суб'єкта є прозорість діяльності та розкриття інформації. До користувачів фінансової звітності підприємств відносять кредиторів, інвесторів, управлінський персонал, представників державних органів тощо. Кожен користувач прагне отримати якнайбільше достовірної інформації про діяльність підприємства за допомогою його звітності.

На поточний момент система фінансової звітності в Україні пройшла етап реформування для її гармонізації відповідно до міжнародних вимог, проте вона ще є надто уніфікованою та не здатна забезпечити повною інформацією про фінансову та виробничу діяльність підприємств. Робимо висновки, що високий рівень поінформованості про стан господарюючого суб'єкта є доволі суттєвим, якщо не одним із головних засобів конкурентної боротьби. Показники фінансової звітності все частіше стають джерелом оперативних даних, як за якісним наповненням, так і за кількісним складом, на основі яких можна приймати дієві управлінські рішення, формувати стратегію і тактику розвитку тощо.

Питання користувачів фінансової звітності досліджували зарубіжні науковці Нідлз Б., Колдуелл Д. [58, с. 36]. Умовно можна поділили їх на три групи:

- 1) ті, які здійснюють управління бізнесом (директори, менеджери);
- 2) ті, які знаходяться поза межами підприємства, але мають до нього прямі фінансові інтереси (потенційні і теперішні інвестори, кредитори);
- 3) особи, групи осіб та органи, які мають непрямий фінансовий інтерес до конкретного підприємства (податкові, планові і регулюючі органи, покупці, громадськість).

Український професор Бутинець Ф. Ф. [7, с. 235] здійснює розподіл усіх споживачів інформації, яка відображається у фінансових звітах на дві групи:

- 1) внутрішні (або «свої») – власники, трудові колективи, вищі органи;
- 2) зовнішні (або «чужі») – органи виконавчої влади або інші користувачі.

В свою чергу, професор Крупка Я. Д. [39, с. 132] як головну класифікаційну ознаку виділяє ступінь впливу та зміст отримуваної інформації. Тому він пропонує наступну класифікацію користувачів:

- власники – інвестори, засновники, акціонери;
- працівники – керівники, менеджери, інші працівники;
- держава – податкові та статистичні органи, державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;

- партнери – постачальники, покупці, замовники, банки, інші дебітори й кредитори;
- громадськість;
- потенційні інвестори.

Інформаційні потреби зовнішніх користувачів інформації є доволі різноманітними, залежать від цілей отримання інформації. Так власникам підприємства звітна інформація потрібна для оцінки якості системи управління, перспектив та прогнозів виплати дивідендів.

Постачальники та кредитори, банківські та кредитні установи, покупці зазвичай використовують інформацію відображену у звітності для аналізу здатності господарюючого суб'єкта без затримок виконувати свої довгострокові та поточні зобов'язання, для оцінки надійності своїх потенційних і діючих партнерів.

Податкові органи використовують інформацію для визначення податкової політики підприємства, аналізу його зобов'язань перед бюджетом. Статистичні органи використовують дані звітності з метою узагальнення показників по різних галузях економіки на території України.

Зовнішнім аудитором, консультантам з фінансових питань звітна інформація необхідна для підтвердження даних звітності законодавчо затвердженим стандартам обліку, визначення реальності показників [16, с.286].

Також вважаємо, що на класифікацію користувачів фінансової звітності впливають й інші якісні характеристики. Зокрема, однією із таких характеристик є ступінь зацікавленості у тому, щоб підприємство функціонувало і надалі. Враховуючи даний фактор пропонуємо рангову модель пріоритетності користувачів звітності (рис. 1.3)

Рис. 1.3. Класифікація користувачів фінансової звітності за ступенем зацікавленості у подальшому функціонуванні підприємства

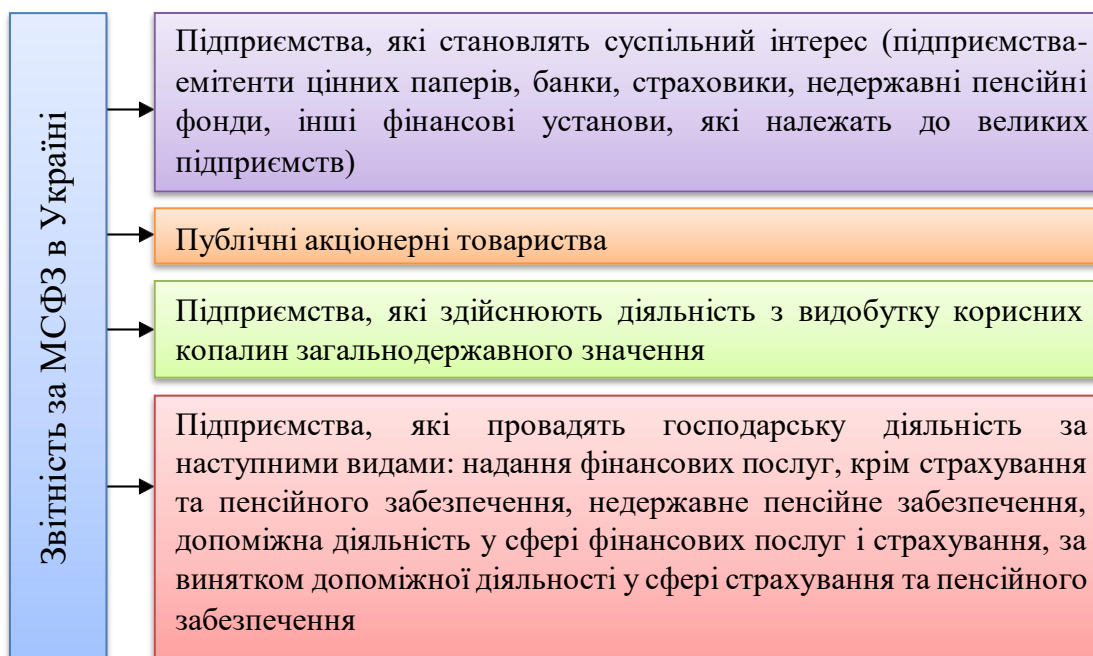
Примітка. Розроблено автором самостійно

Отже, що перелік користувачів фінансової звітності є доволі широким. При цьому слід зазначити, що інформаційні потреби у кожній із груп можуть різнитися. Зокрема інтереси власників, інвесторів та груп працівників на чолі з менеджерами по-факту є суперечливими. Аналогічна ситуація виникає при порівнянні інтересів власників та органів фіскальної служби. Поясненням розбіжності інтересів є те, що власники хочуть максимізувати свій прибуток, а працівники та менеджери прагнуть використати більшу частину отриманого прибутку для створення додаткових благ для за рахунок підприємства. Органи фіскальної служби зацікавлені у збільшенні податкового навантаження, що в свою чергу призведе до зменшення прибутку власників. Це в свою чергу вимагає налагодженої системи контролю для усіх суб'єктів господарювання.

1.2. Підходи до формування фінансової звітності: міжнародні та національні аспекти

Реформування системи формування фінансової звітності в Україні триває уже більше двадцяти років, проте звітність суб'єктів господарювання не відповідає у повній мірі ринково-орієнтованим підходам. Існує ряд проблем, які стають на перешкоді підвищення якості та інформативності звітності. Зокрема це стосується ускладненого процесу гармонізації міжнародних та національних стандартів обліку.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначено перелік суб'єктів господарювання, які зобов'язані складати звітність опираючись на міжнародні стандарти обліку (рис. 1.4)

Рис. 1.4. Перелік суб'єктів, які зобов'язані складати звітність за МСФЗ

Окрім того, інші суб'єкти господарювання, котрі функціонують в Україні можуть самостійно визначати доцільність застосування МСФЗ. Підприємства, які обрали для себе міжнародний підхід до складання і подання звітності, звільняються від необхідності подання звітів за вітчизняними стандартами. Найчастіше МСФЗ в Україні застосовують підприємства, чії інвестори зацікавлені в їх складанні, а

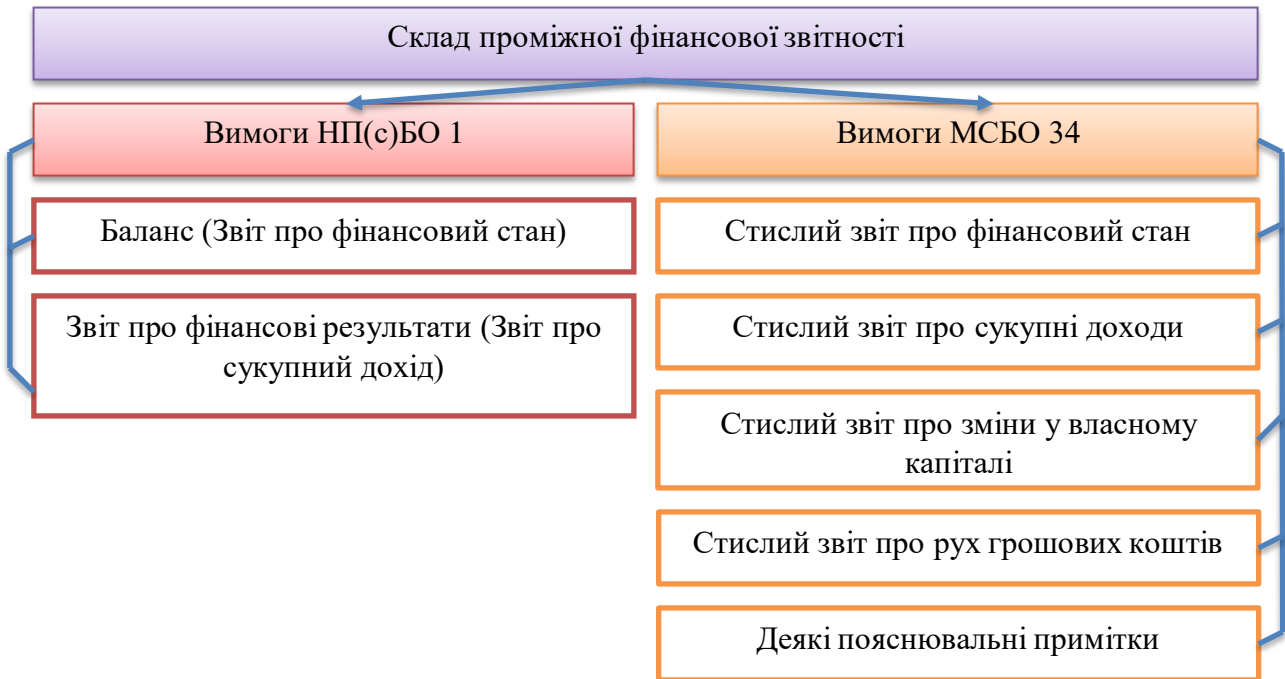
також компанії, що бажають одержати кредит у банках, які вимагають звітність за МСФЗ, аби вийти на міжнародні фондові ринки.

Хоча і вітчизняні стандарти базуються на міжнародних та не суперечать їхнім основним положенням, проте мають ряд відмінностей. Перші розбіжності простежуються вже в роз'ясненні мети складання та подання фінансової звітності. Так, згідно НП(С)БО 1 метою складання звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства [54]. Відповідно до МСБО 1 мета подання фінансової звітності полягає у наданні інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень [52]. Саме такі якісні характеристики інформації, як повнота, правдивість і неупередженість інформації, у МСБО 1 не вказуються.

Відмінності спостерігаються і у назвах форм звітності. Так, відповідно до міжнародних стандартів, на противагу українського Балансу подається Звіт про фінансовий стан (Баланс) на кінець періоду. Аналогом Звіту про фінансові результати відповідно до вимог МСФЗ є Звіт про сукупні доходи за період. Звіт про власний капітал згідно із МСФЗ називається Звітом про зміни у власному капіталі за період. Також особливостями щодо найменувань форм звітності є те, що МСБО 1 допускає інше використання назв звітів, ніж згадано у стандарті. НП(с)БО 1 такої можливості не припускає.

Ще однією суттєвою розбіжністю між національними та міжнародними стандартами є визначення сутності і складу проміжної фінансової звітності. Відповідно до МСБО 34, проміжна фінансова звітність – це фінансовий звіт, що складається або з повного комплексу фінансової звітності, або з комплексу стислої фінансової звітності за проміжний період. В свою чергу проміжний період трактується як період фінансової звітності, коротший за повний фінансовий рік [51]. Отже, за МСФЗ проміжна звітність може складатися не лише за квартал, як це

прийнято у національних стандартах, а на вибір самого суб'єкта господарювання. Відмінності у складі проміжної фінансової звітності за міжнародними та національними стандартами представлено на рис. 1.5.

Рис.1.5. Склад проміжної фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами

Таким чином, проміжна звітність відповідно до вимог МСФЗ 34 є більш розширеною та деталізованою. Враховуючи даний факт, вважаємо доцільним додати відповідні зміни до НП(с)БО 1 з метою гармонізації міжнародних та національних стандартів.

Також при порівнянні міжнародних стандартів та національних, простежуються відмінності у визначенні тривалості звітного періоду. Так, відповідно до вимог НП(с)БО 1, звітний період може тривати один календарний рік, для проміжної фінансової звітності – квартал, півроку, дев'ять місяців. Відповідно до п. 37 МСБО 1 господарюючий суб'єкт зазвичай послідовно складає фінансову звітність за період тривалістю в один календарний рік. Однак окремі суб'єкти

вважають доцільним звітувати, наприклад, за період у 52 тижні. МСБО 1 дозволяє таку практику, тоді як у НП(С)БО 1 подібної норми немає. Однак, якщо організація подає фінансову звітність за період, коротший або триваліший, ніж один рік, то розкриває додатково наступну інформацію:

1. Причини використання коротшого чи тривалішого періоду;
2. Той факт, що суми, наведені у фінансовій звітності, не є повністю зіставними.

Варто зазначити, що у п. 14 МСБО 1 передбачено подання висновків та інших документів (для прикладу, звіти про додану вартість, екологічні звіти). Це стосується галузей, де важливими є екологічні чинники, а робітники вважаються особливою групою користувачів звітної інформації. Інші документи та звіти, подані поза межами фінансової звітності, не є частиною сфери застосування МСФЗ. Відповідна норма в НП(С)БО на поточний момент відсутня. З урахуванням даного факту рекомендуємо доповнити НП(С)БО 1 наступними пунктами:

1. Господарюючі суб'єкти мають подавати висновки та інші документи (про фінансові та нефінансові показники, соціальні, екологічні звіти тощо), особливо в таких галузях, де суттєвими є екологічні чинники і працівники розглядаються як важлива група користувачів;
2. Звіти та інші документи, подані поза межами фінансової звітності, не входять до сфери застосування НП(С)БО.

Також певні відмінності спостерігаються і в принципах складання та подання звітності за МСФЗ та П(с)БО. Узагальнимо дані розбіжності в табл. 1.3.

Таблиця 1.3.

Відмінності між принципами обліку та звітності за МСФЗ та П(с)БО

Принцип	МСФЗ	П(с)БО
1	2	3
Безперервність	Допускається припущення, що суб'єкт господарювання не має наміру припиняти чи суттєво скорочувати обсяги своєї діяльності	Далеко не всі господарюючі суб'єкти використовують при підготовці звітності принцип безперервності, оскільки багато з них знаходяться на межі банкрутства або не можуть гарантувати стабільність діяльності.

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
Нарахування доходів та витрат	Нарахування витрат та доходів проводиться у тому періоді, коли вони були фактично понесені	Вітчизняні підприємства не завжди використовують даний принцип у повній мірі, адже національними стандартами не дозволено оцінювати доходи (витрати), які документально не підтверджені
Суттєвість	До звітності включаються такі позиції, які можуть вплинути на прийнятті рішень	Виключено зі складу принципів обліку та звітності
Превалювання сутності над формою	Операції в господарській діяльності відображаються відповідно до фактичного стану речей	Відображення операцій відбувається згідно нормативних вимог, відповідно юридична форма переважає сутність
Обачність	Застосовуються всі заходи для усунення невизначеності з метою уникнення завищення доходів чи активів та заниження витрат чи зобов'язань	Принцип обачності дотримується не завжди. Для прикладу, оцінка за найменшою із собівартостей або ринкової вартості, у вітчизняній обліковій практиці застосовується вкрай рідко

Розглянувши особливості формування звітності відповідно до міжнародних вимог та відмінності від національних стандартів встановлюємо, що вітчизняна законодавча база потребує удосконалення та посилення процесу гармонізації з МСФЗ. Водночас при застосуванні даних стандартів у сучасних реаліях підприємства стикаються із рядом проблем. Каменська Т. І. [30, с. 41-42] пропонує розділяти їх на три основні групи: технічні, організаційні та освітні.

До технічних проблем можна віднести невідповідність існуючої системи обліку та звітності стандартам обліку. Нормативно-правові документи, які регулюють застосування МСФЗ, формувалися з припущенням, що П(С)БО в більшості аспектів повинні відповідати принципам МСФЗ. Проте у сучасній

практиці більша половина підприємств не використовували у повній мірі національні стандарти. Багатьох фахівців думка про перехід на МСФЗ, викликає ряд негативних емоцій. Хоча для тих, хто застосовував національні стандарти перехід не викликатиме значних проблем.

Згідно з МСФЗ 1, на дату переходу господарюючий суб'єкт має здійснити оцінку всіх статей балансу відповідно до вимог нової облікової політики. Вхідні залишки мають бути перераховані ретроспективно, за винятком окремих дозволених статей. Виходячи з цього виникає проблема визначення передбачуваної вартості активів, яка є справедливою вартістю, розрахована за допомогою експертної оцінки.

Нинішня система обліку та звітності спонукає фахівців строго дотримуватися інструкцій, які формують регулюючі та контролюючі органи. Таким чином фінансова звітність включає в себе результати господарських операцій за звітний період, стан активів та зобов'язань на звітну дату відповідно до залишків на рахунках обліку. Натомість звітність згідно з МСФЗ призначена не для того, щоб констатувати факти того, що організація досягнула, а для надання такої інформації, яка допоможе потенційним та поточним інвесторам, позикодавцям, іншим кредиторам оцінити вартість підприємства та сформувані рішення про надання ресурсів цьому підприємству. Відповідно фінансові звіти за МСФЗ значною мірою опираються на оцінки та судження фахівців, а не на точних описах. Проте професійні судження в кожного можуть різнитися. Відповідно постає проблема, як правильно обрати незалежного аудитора, кому можна довіряти і чи зійдеться його суб'єктивна думка з думкою власників.

Також суттєвою перешкодою при переході на МСФЗ є те, що більша частина підприємств веде облік таким чином, щоб правильно сформувані податкові декларації. З дати прийняття Податкового кодексу України правила бухгалтерського та податкового обліку намагалися максимально наближувати, в тому числі для процесу формування балансової вартості основних фондів, списання

запасів і т. д. Відповідно виникає наступна проблема: якщо бухгалтерський облік продовжувати вести в звичному режимі, звітність складати за МСФЗ, то яку інформативну базу застосовувати для розрахунку податкових платежів. Нова вартість основних фондів призведе до визначення нової суми амортизації і в перспективі зміну суми податку на прибуток у фінансовій звітності. Відповідно у податковій звітності будуть використовуватися суми, які відображені в деклараціях, що призведе до формування значних сум тимчасових різниць.

До організаційних проблем, пов'язаних із переходом формування звітності за МСФЗ можна віднести потребу в залученні великого кола фахівців: технічних служб, аналітичних служб, юристів, ризик-менеджерів, оцінювачів та ін. Відповідно вища ланка управління має усвідомлювати відповідальність за створення та затвердження звітності, формувати відповідні умови для своєчасного збору та обробки інформації про діяльність господарюючого суб'єкта і достовірного подання фінансової звітності.

Що стосується освітнього питання, то на сьогодні виникає проблема в забезпеченні впевненості керівників, що звіт складено на відповідному кваліфікованому рівні. Постає потреба у внесенні змін до програми університетів, поглибленні програми з предмету «Звітність за МСФЗ», забезпеченні кваліфікованими кадрами, які зможуть навчати студентів. Доцільною є розробка програм по підвищенню кваліфікації з урахуванням МСФЗ для працюючих бухгалтерів.

При переході на МСФЗ у господарюючого суб'єкта є декілька варіантів формування вперше такої фінансової звітності, а саме:

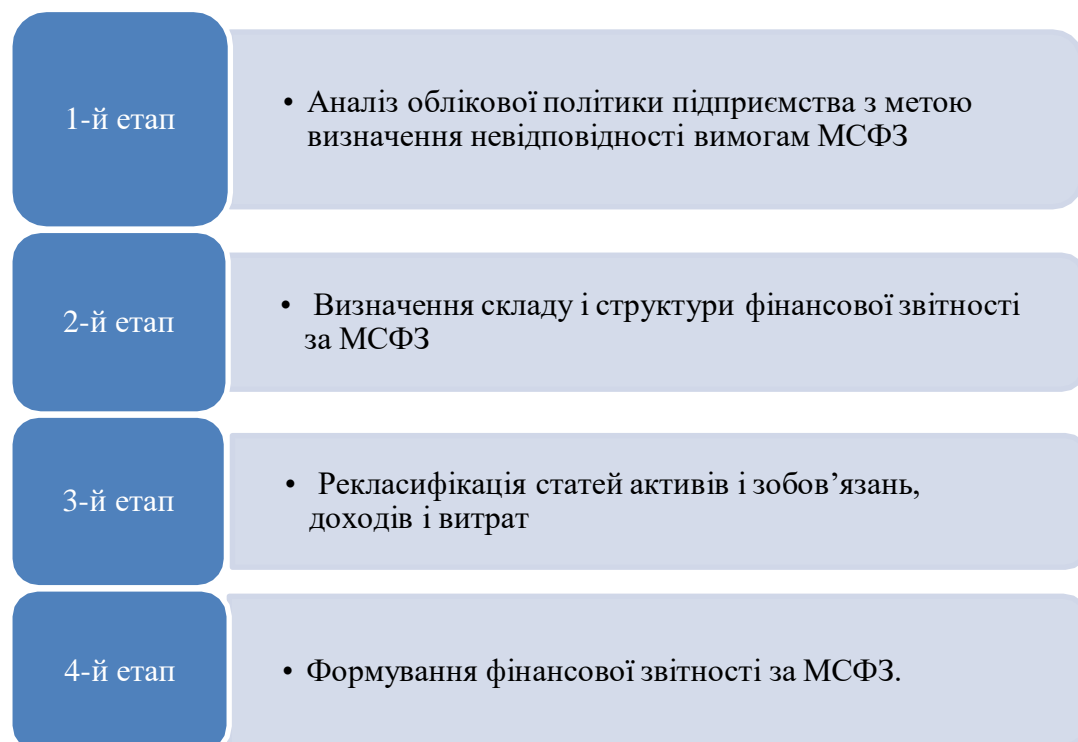
1. Паралельний облік;
2. Трансляція;
3. Трансформація.

Метод паралельного обліку полягає в тому, що підприємство проводить облік господарських операцій за двома стандартами одночасно: НП(С)БО та МСФЗ.

Застосування паралельного обліку є доцільним тоді, коли оперативні управлінські рішення приймаються на основі звітів за МСФЗ та коли є потреба звітність складати частіше, ніж щоквартально чи щомісячно [22].

Трансформація фінансової звітності – це метод перетворення фінансової звітності, сформованої за вимогами національних П(С)БО, у звітність за МСФЗ. Процес трансформації складається із декількох етапів (рис. 1.6.)

Рис. 1.6. Процес трансформації фінансової звітності за МСФЗ

На думку Салової Н. І. [72, с. 50] метод паралельного обліку у порівнянні з методом трансформації є достовірнішим та оперативнішим. З даною позицією погоджуємося, але варто зазначити, що метод трансформації потребує значних ресурсів: витрати часу, високий рівень професіоналізму персоналу тощо.

Ще однією новацією при складанні звітності за МСФЗ є те, що з 1 січня 2020 року звітність подається у новому форматі – XBRL. Дана система є вільно доступною і глобально прийнятою основою для обміну діловою інформацією, між бізнес-системами. Для формування нової системи відзначають також поняття «таксономія» – набір показників і статей фінансової звітності що підлягають

розкриттю. Спеціалістами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку зазначено, що формування фінансової звітності в форматі XBRL значно полегшує підприємствам достовірну підготовку звітності, а регуляторам інформації спрощується процес обробки й аналізу інформації [70].

Узагальнююче усе вищесказане нами сформовано основні переваги та недоліки формування в Україні звітності за МСФЗ (табл. 1.4).

Таблиця 1.4.

Переваги та недоліки складання звітності за МСФЗ

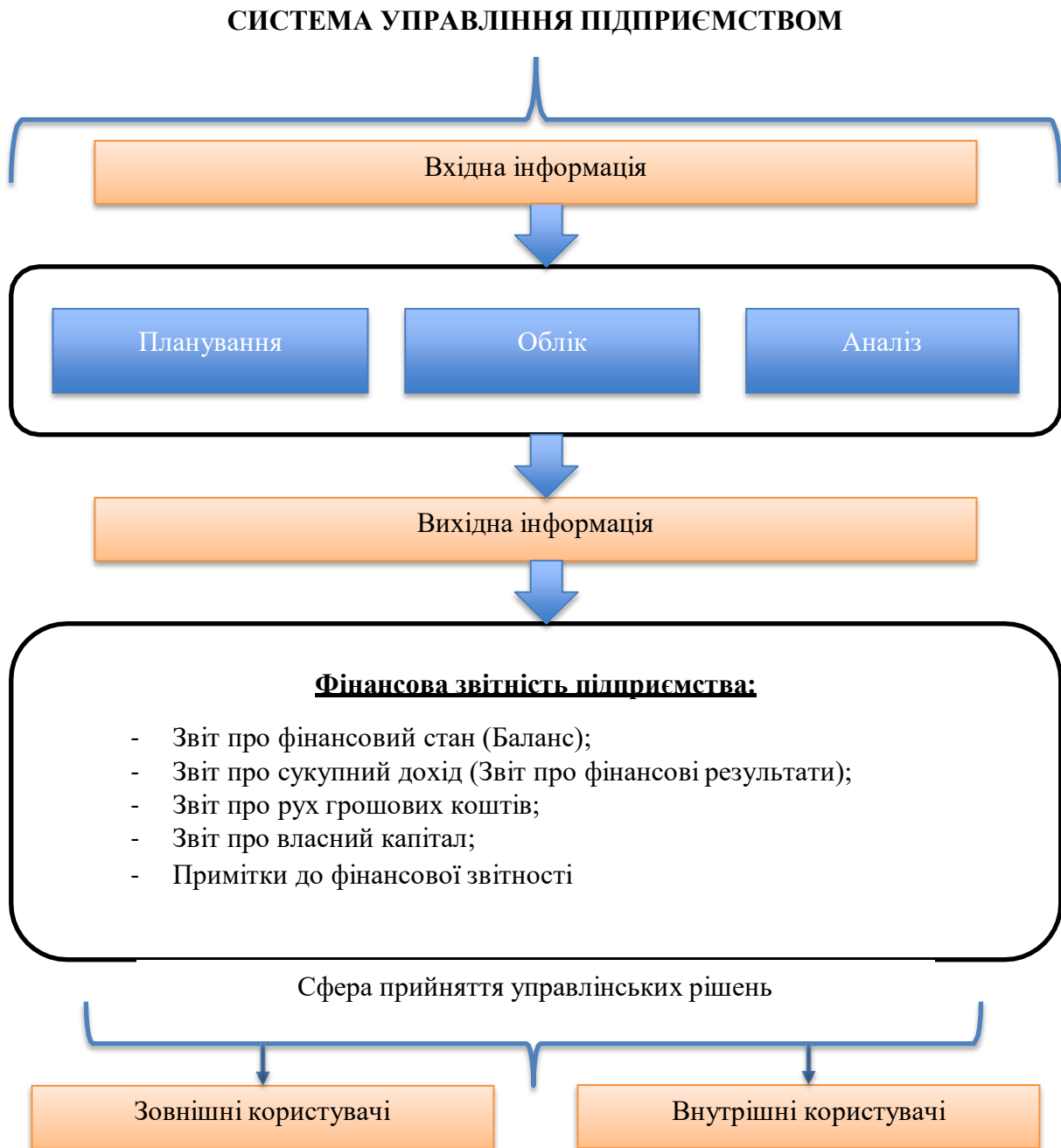
№ п/п	Переваги	Недоліки
1	Полегшення процесу гармонізації стандартів шляхом створення співставної і прозорої звітності, незалежно від країни або галузі	Значні витрати на підготовку та складання звітності за МСФЗ, недостача працівників відповідної кваліфікації
2	Підвищення довіри і зрозумілості серед іноземних користувачів	МСФЗ у багатьох питаннях враховують професійне судження укладача звітності, що може спричинити непорозуміння серед бухгалтерів.
3	Фінансова звітність за МСФЗ підвищує ефективність управління, дає можливість краще спілкуватися з ринком і акціонерами, зміцнює систему корпоративної поведінки	Відсутність детальних інтерпретацій і прикладів додатків стандартів до конкретних ситуацій
4	Зниження ризиків для кредиторів та інвесторів	Розбіжності у рівні розвитку і традиціях
5..	Можливість залучення більш швидкого та об'ємного фінансово-інвестиційного потоку до України	Необхідність переналаджування програмного забезпечення для ведення звітності в рамках нової концепції
6.	Чітка економічна логіка, узагальнення кращої сучасної практики в області обліку	Небажання національних інститутів поступитися своїм пріоритетом в області регулювання і методології обліку.

Варто зазначити, що перехід на міжнародну систему звітності матиме позитивний вплив не лише для окремих суб'єктів господарювання, а й для економіки України загалом. Зокрема перехід значної частини підприємств на МСФЗ надає можливість залучення більш швидкого та об'ємного фінансово-інвестиційного потоку до України. В свою чергу, розумне залучення значних інвестицій може стати одним із елементів економічного зростання країни. Надходження інвестицій до держави створить додаткову кількість робочих місць, а отже знизиться рівень безробіття.

Отже переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами доволі значні, і вони, беззаперечні для багатьох користувачів фінансової звітності. МСФЗ можна вважати інструментом глобалізації економіки та світових господарських зв'язків. Принципи, які закладені в порядок формування звітності відповідно до МСФЗ, роблять її адекватнішою й здатною відобразити реальний майновий і діловий стан підприємства. Бачимо, що використання МСФЗ має суттєві переваги перед П(С)БО, оскільки звітність за МСФЗ має забезпечувати повноту та достовірність інформації про діяльність підприємства, надаючи повну можливість оцінити та проаналізувати його інвестиційну привабливість для національних та зарубіжних інвесторів.

1.3. Роль фінансової звітності у системі управління підприємством

Фінансова звітність будь-якого суб'єкта господарювання є системою узагальнених даних, які відображають підсумки фінансово-господарської діяльності. Враховуючи інформаційний зміст даних, звітність займає особливе місце в бухгалтерському обліку і є складовою системи управління підприємством. На основі поглядів сучасних науковців, сформовано місце показників фінансової звітності в системі управління підприємством (рис.1.7).

Рис. 1.7. Місце фінансової звітності в системі управління підприємством

Примітка. Сформовано автором на основі джерела [65]

На основі рис. 1.7 можемо констатувати, що облікові дані є основним інформативним джерелом в системі управління підприємством поряд із плануванням та аналізом. Вихідним пунктом, який формується на основі інформаційної бази (планування, облік та аналіз) є фінансова звітність

підприємства, яка належить до сфери прийняття управлінських рішень. Отже, бухгалтерська звітність є основним джерелом інформації для прийняття адміністративних рішень.

Важливим є вміння безпомилково формувати звітні дані. Виділимо наступні етапи, пов'язані з формуванням фінансової звітності (рис. 1.8).

Рис. 1.8. Послідовність формування звітної інформації для користувачів

Таким чином, фінансова звітність є узагальненою ланкою, здійснює поєднання господарської діяльності підприємства та користувачів інформації. Головним її завданням у процесі управління є забезпечення фінансовою

інформацією адміністративний персонал. В свою чергу основним завданням керівництва є отримання, обробка, оцінка та аналіз інформації, на основі якої приймаються управлінські рішення з усіх напрямків фінансової діяльності.

В свою чергу кожна із форм містить певну інформативну цінність для її користувачів. Призначення кожної форми звітності подаємо табл. 1.5.

Таблиця 1.5

**Призначення форм фінансової звітності в процесі прийняття
управлінських рішень**

Форма звітності	Призначення
Звіт про фінансовий стан (Баланс)	Дозволяє оцінити на певну дату обсяг активів, зобов'язань та власного капіталу
Звіт про сукупний дохід	Відображає витрати, доходи та фінансові результати суб'єкта господарювання за певний період
Звіт про рух грошових коштів	Відображає чистий грошовий потік по результатах інвестиційної, фінансової та операційної діяльності
Звіт про власний капітал	Формує інформації про зміни, які відбулися у власному капіталі за звітний період
Примітки до річної фінансової звітності	Відображає детальні показники і пояснення до окремих статей фінансових звітів

Користувачі фінансової звітності використовують її для отримання основних фактів про ефективність діяльності підприємства. Оскільки фінансові звіти застосовуються для широкого кола користувачів, вони мають бути простими для розуміння. Власникам та менеджерам фінансові звіти потрібні для прийняття ділових рішень. Наприклад: чи варто продовжувати частину своєї діяльності, самостійно виробляти чи закупляти матеріали у постачальників, придбати чи орендувати певні приміщення, обладнання тощо. Інші юридичні та фізичні особи також користуються фінансовими звітами для своїх потреб. Наприклад:

- Інвестори використовують інформацію відображену у звітності для проведення фінансового аналізу, при прийнятті інвестиційних рішень;
- Кредитні установи використовують фінансовий звіт підприємства для того, щоб здійснити оцінку платоспроможності та прийняти рішення позичати щодо позики фінансових ресурсів;
- Державні контролюючі органи (податкові органи) аналізують фінансові звіти, щоб оцінити правильність податкових платежів або інших обов'язків, оголошених та сплачених організацією;
- Працівники також можуть застосовувати звіти для формування та укладання колективних договорів.

Дослідження національного та зарубіжного досвіду застосування звітності в процесі управління підприємством [9, с. 9] дозволило сформуванню перелік основних вимог до побудови системи звітності:

- Відповідність організаційній структурі підприємства;
- Забезпечення менеджменту необхідним даними на різних рівнях управління;
- Присутність даних для визначення відсотку реалізації тактичних та стратегічних цілей як структурних підрозділів, так і підприємства у цілому;
- Виконання функції попередження ризиків;
- Зіставність цільових, планових і фактичних показників у звітах;
- Збереження незмінності форм для уніфікованих звітів протягом періоду;
- Оперативне надання звітів зацікавленим об'єктам в межах їх компетенції;
- Простий, дохідливий та наочний формат.

Значну роль для використання фінансової звітності в процесі управління господарюючим суб'єктом займають її якісні характеристики. Вітчизняні стандарти бухгалтерського обліку містять наступні вимоги до інформацій відображеної у фінансовій звітності (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Вимоги до інформації представленої у фінансовій звітності

За міжнародною системою US-GAAP увага насамперед приділяється вимогам, пов'язаним з можливістю використання звітів для прийняття управлінських рішень. Головними критеріями визначають релевантність інформації, її достовірність та надійність, які відсутні у національних стандартах. Критерій доречності інформації розкривається через придатність для планування, своєчасність, контрольованість очікувань. Достовірність включає такі субкритерії, як неупередженість і точність відтворення. Дані звітів мають бути співставними, безперервними та порівняними. Заключними якісними характеристиками є критерії економічності та суттєвості [34, с. 48].

На думку Демко І. В. [17, с. 344] головними причинами, які перешкоджають чіткому розумінні та продуктивному використанні даних фінансової звітності є:

- Неузгодженість бухгалтерського та податкового законодавства при інтерпретації фактів господарювання;
- Невідповідність потребам аналізу розміщення окремих статей та елементів її фінансової звітності.

Будько О. В. [6, с. 4] стверджує, що однією із вагомих проблем, є отримання даних придатних для зіставлення. В нестабільних умовах діяльності фірми, що передбачає вибір методологічних засад обліку, ця проблема зростає. Внаслідок чого, сучасний етап розвитку обліку та звітності характеризується підвищеною увагою до вибору облікових методів, принципів та прийомів.

Вважаємо, що запровадження в облікову практику України можливості обрання принципів, прийомів та методів ведення обліку при формуванні даних бухгалтерської звітності сприятиме відповідності звітної інформації умовам та функціональній будові кожного суб'єкта господарювання. Показники облікової звітності будуть використовуватися у повній мірі при обґрунтуванні рішень. Проте, на сучасному етапі розвитку облікової системи можна виділити дві групи проблем, які виникають при реалізації облікової політики. Перша пов'язана з вибором принципів, прийомів та методів бухгалтерського обліку із існуючої законодавчої бази та їх дією на формування показників фінансової звітності. Друга група пов'язана з відсутністю визначення в нормативній базі директив щодо відображення у бухгалтерській звітності окремих господарських фактів.

Дослідження діяльності іноземних суб'єктів господарювання показують, що багато з них на підставі балансу, звіту про сукупний дохід та інших форм звітності використовують наступні монетарні показники:

- Продажі;
- Операційний прибуток збиток до моменту сплати податків та відсотків по кредитах;

- Чистий прибуток, прибуток на акцію;
- Економічний прибуток;
- Операційний грошовий потік;
- Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду.

Операційний прибуток чи збиток до сплати відсотків по кредитах і податків виступає в якості ключового вартісно-орієнтованого показника. Також часто застосовується показник економічного прибутку (EVA), який визначає приріст вартості господарюючого суб'єкта протягом звітного періоду. Даний показник відображає з економічної точки зору величину прибутку, який отримало підприємство в рамках основної діяльності при застосуванні активів. Розмір EVA має відповідати очікуванням інвесторів. З позиції інвестора додана вартість виникає при плюсовому грошовому потоці, який дисконтується за ставкою рентабельності капіталу.

Вартісні показники менеджери використовують для обґрунтування рішень щодо створення, розширення чи скорочення діяльності навіть до ліквідації бізнес-одиниць, які не здатні в подальшому створювати додаткову вартість. Належним чином оцінити об'єм прибутку можна шляхом його зіставлення з сумою капіталу, вкладеного для отримання цього прибутку. Найбільш значимим серед коефіцієнтів рентабельності є показник прибутковості інвестованого капіталу (ROCE), який показує прибуток у співставленні з сумою інвестованого капіталу, який складається з суми довгострокових зобов'язань та акціонерного капіталу.

Українські підприємства на основі фінансової звітності, розраховують загальні аналітичні показники рентабельності активів (ROA), рентабельності власного капіталу (ROE), фінансової незалежності, платоспроможності, ринкової стійкості, ділової активності [76, с. 267].

Узагальнюючи вищесказане слід констатувати, що фінансова звітність - це фундамент прийняття управлінських рішень. Проте даний вид звітності складається не частіше як раз на квартал, а адміністративні рішення потрібно приймати значно

частіше. Також, бухгалтерську звітність складають на основі вимог національних стандартів обліку. Натомість складання управлінських звітів не регулюється законодавчо. Така звітність може включати різноманітні повідомлення та механізми доставки до користувача. Наприклад, управлінська звітність може включати в себе:

- Звіт про прибутки або збитки в розрізі підрозділів, видів продукції тощо;
- Звіти менеджера по витратах;
- Звіти з відображенням фактичних відхилень від бюджету;
- Звіти про рентабельність товарів чи послуг і т.д.

Звіти великих компаній є доволі складними, включають в себе великий перелік приміток та пояснень, що призводить до ускладнення їх розуміння. Тому виникає необхідність у поточних управлінських звітах, як «міні фінансових звітах», які будуть створюватися щотижня/щомісяця для прийняття більш раціональних рішень.

На нашу думку, суб'єктам господарювання слід на основі фінансових звітів здійснювати розробку власних форм управлінських звітів. Для їх максимальної зручності та зрозумілості необхідно дотримуватися наступних вимог:

1. Звіти повинні відображатися графічно та бути візуально простими;
2. Показники ефективності повинні відбиратися відповідно до аудиторії для якої формується звітність;
3. Звіти мають бути чіткими, дотримуватися встановлених принципів, використовувати загальні показники;
4. Звіти необхідно формувати з використанням інтерактивних інструментів звітування, адже це є чудовим ресурсом для бізнесу, оскільки вони дають можливість оновлення в реальному часі, економії коштів та скорочення витрат.

Таким чином, бухгалтерська звітність є базою управління підприємством, проте лише регламентованих фінансових звітів для оперативного керування

організацією замало. Відповідно виникає необхідність створення управлінських звітів, які будуть формуватися на основі фінансових. У практичному використанні управлінська звітність здатна більше відповідати потребам керівного персоналу, який відповідає за реалізацію стратегії для отримання максимального прибутку.

Висновки до розділу 1

1. Сутність поняття фінансової звітності розглядалося багатьма зарубіжними і вітчизняними науковцями, зафіксовано у нормативно-правових джерелах. Проаналізувавши усі запропоновані трактування визначаємо фінансову звітність, як результат узагальнення бухгалтерських даних, яка створюється з метою відображення фінансового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства на звітну дату.

2. Розглянувши зміст і структуру усіх форм фінансової звітності, сформовано її класифікацію на основі трьох критеріїв: кількістю суб'єктів подання (індивідуальна і групова), періодичністю (проміжна і річна), способом подання (подана засобами електронного зв'язку, за допомогою засобів поштового зв'язку, подана власноруч). В свою чергу групову звітність прийнято розділяти на зведену та консолідовану, проміжну вважати скороченою, а річну повною.

3. На класифікацію користувачів фінансової звітності впливають якісні характеристики. Зокрема, однією із таких характеристик є ступінь зацікавленості у тому, щоб підприємство функціонувало і надалі. Враховуючи даний фактор сформовано рангову модель пріоритетності користувачів звітності

4. Умовно нормативно-правові документи, які регулюють процес складання та подання звітності прийнято розділяти на три рівні: конституційний, законодавчий та нормативно-правовий.

5. На основі аналізу законодавчо затверджених принципів обліку та звітності, визначаємо, що перелік існуючих принципів необхідно доповнити принципом прозорості (транспарентності), з метою підвищення рівня довіри,

репрезентативності поданої та розкритої інформації. Згідно даного принципу фінансова звітність має містити правдиву та доречну інформацію стосовно усіх її показників та забезпечувати доступ широкого кола користувачів. Проте процес досягнення принципу прозорості звітності має поєднувати дві протилежні тенденції – підвищення корисності розкриття інформації з одночасним зменшенням витрат на формування такої інформації.

6. Фінансова звітність є невід'ємною складовою у процесі управління підприємством, проте лише регламентованих фінансових звітів для оперативного керування організацією замало. На нашу думку, суб'єктам господарювання потрібно розробляти власні форми управлінських звітів на базі фінансових з дотриманням наступних вимог: простота, графічне відображення даних, відповідність підбору показників до потреб аудиторії, чіткість та дотриманість загальноприйнятими принципами підприємства, використання інтерактивних інструментів звітування.

РОЗДІЛ II. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

2.1. Сутність та методика складання Звіту про фінансовий стан (Баланс)

Бухгалтерський баланс доцільно вважати невід’ємною складовою системи бухгалтерського обліку, основним джерелом інформації про фінансовий стан підприємства. Баланс як обліковий термін існує в науковій літературі вже не одне сторіччя. Дослідженням даної економічної категорії займалися багато як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. У табл. 2.1 наведемо трактування поняття «баланс», сформоване різними дослідниками.

Таблиця 2.1

Трактування поняття «баланс» вітчизняними та зарубіжними науковцями

№ п/п	Автор	Короткий зміст економічної категорії
1	Хомин П.Я.	Баланс – це елемент діалектичного методу досліджень, який використовується як спосіб узагальнення інформації в будь-якій галузі [79, с. 254].
2	Погорелова Т. П.	Баланс — це фіксування на певну дату активів і пасивів, які складаються з окремих статей, а також рівність активів і пасивів у грошовій оцінці [63, с.48].
3	Довбуш В.І.	Баланс – це звітна таблиця, одна з форм фінансової звітності, що містить відомості про стан і розміщення господарських засобів підприємства та їх джерел у грошовій оцінці на певну дату [18, с.55].
4	Кяран Уолш	Бухгалтерський баланс – це звіт, який можна порівняти з двигуном певної потужності, генеруючим певний тип енергії у вигляді прибутку [78, с. 25–47].
5	Панасюк В. М.	Бухгалтерський баланс – це спосіб економічного групування та відображення господарських засобів, зокрема активів і пасивів в грошовій оцінці на певну дату [61, с. 40].

Аналізуючи вищевказані трактування, констатуємо, що поняття «баланс підприємства» є багатограним, у широкому розумінні вважається методом бухгалтерського обліку, а у вузькому – звітним документом, який відображає фінансовий стан підприємства на певну дату. Слід зазначити, що баланс є:

1. Ключовим джерелом інформації про фінансовий та майновий стан підприємства, як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів;

2. Основною формою фінансової звітності;

У балансі відображаються дані про:

- назву підприємства;
- місце знаходження;
- організаційно-правову форму власності;
- вид економічної діяльності;
- валюту балансу та одиницю її виміру;
- дату, на яку складається баланс.

НП(с)БО 1 затверджено структуру даної форми звітності, яка складається із трьох розділів активу та чотирьох розділів пасивів. При цьому головним правилом складеного Балансу є дотримання умови рівності активів та пасивів. Дана рівність обумовлюється тим, що і в одній, і в другій частині відображаються у грошовому вимірнику ті ж самі господарські засоби, але згруповані за іншими ознаками. Показники активу балансу групують за складом та розміщенням, а пасив – за джерелами їхнього утворення та цільовим призначенням [73, с. 378].

Досліджуваний суб'єкт господарювання – ТОВ «Стандарт-Парк» складає Звіт про фінансовий стан (Баланс) на основі вимог НП(с)БО 25. При цьому основним елементом звіту є балансова стаття – показник, який відображає на певну дату стан господарських засобів і джерел їх утворення. Кожна стаття Балансу відображається у грошовому виразі, інакше це називають оцінкою статті. Китайчук Т. Г. [31, с. 859] у своїх дослідженнях зазначає, НП(С)БО 1 не містить деталізованого опису кожної окремої статті Балансу, як це було раніше. Це в свою чергу пов'язано з тим, що розробники оновленого стандарту воліли максимального зближення даної форми звітності з нормами міжнародних стандартів.

Кожній статті Балансу присвоюється чотирьох значний код рядка, який є незмінним. Балансові статті згруповуються в розділи. Інформаційною базою для складання Балансу є залишки по рахунках бухгалтерського обліку на звітну дату.

Слід зазначити, що формування звіту використовуються виключно дані по залишках 1-6 класу Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій (далі – План рахунків). Взаємозв'язок розділами Балансу та Планом рахунків в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

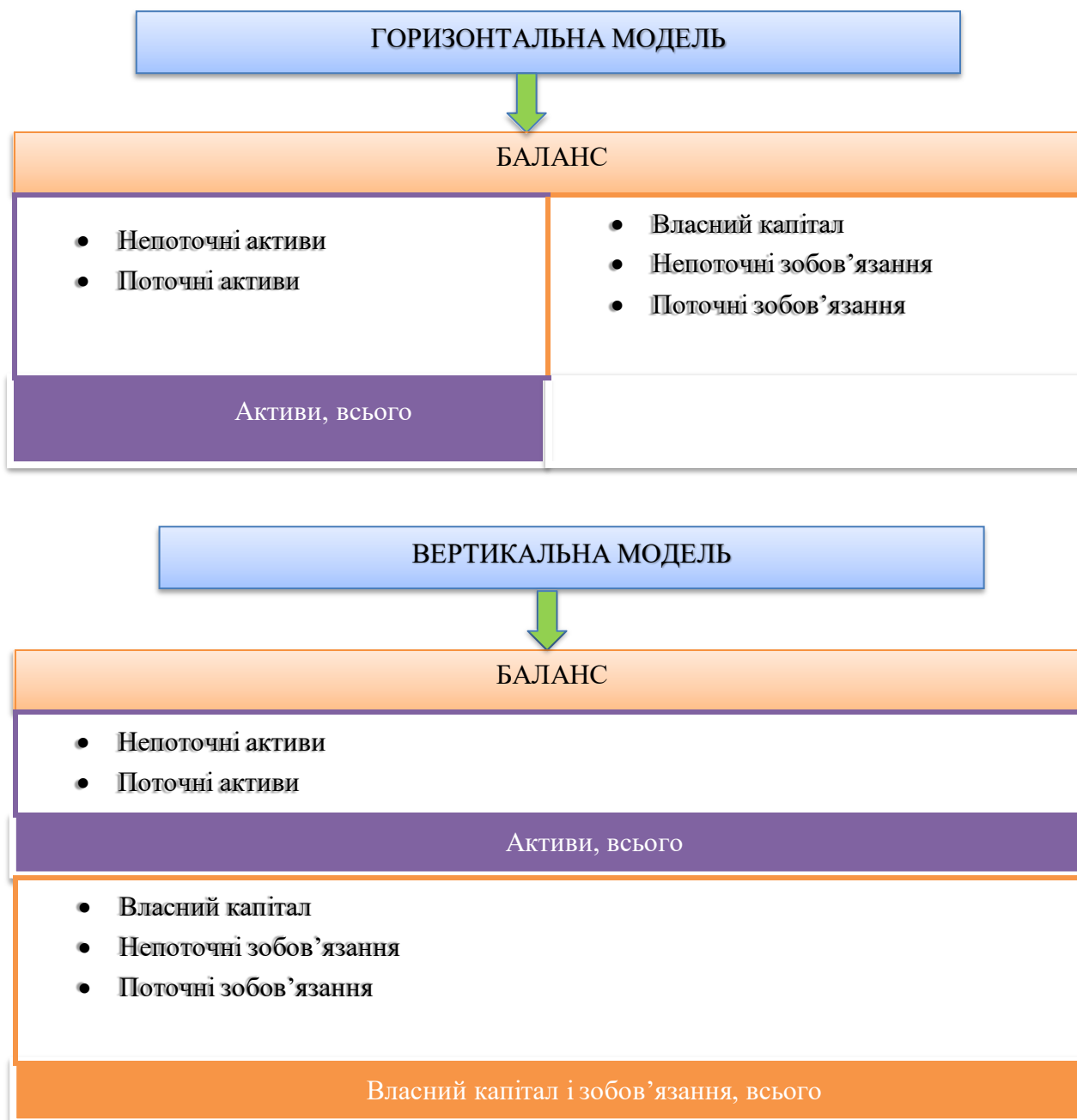
Зв'язок розділів Балансу та рахунків бухгалтерського обліку

План рахунків 1	Розділи Балансу 2
АКТИВИ	
«Необоротні активи» - Клас 1	Розділ I
«Запаси» - клас 2, за виключенням 286 рахунку «Необоротні активи та групи вибуття утримувані для продажу»	Розділ II
«Кошти, розрахунки та інші активи» - Клас 3	
Рахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття утримувані для продажу»	Розділ III
ПАСИВИ	
«Власний капітал та забезпечення зобов'язань» - клас 4, за виключенням рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», рахунку 48 «Цільове фінансування та цільові надходження» та рахунку 49 «Страхові резерви»	Розділ I
«Довгострокові зобов'язання» - клас 5. Рахунки 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», 48 «Цільове фінансування та цільові надходження», 49 «Страхові резерви»	Розділ II
«Поточні зобов'язання» - клас 6, за виключенням рахунку 680 «Розрахунки пов'язані з необоротними активами та групами вибуття утримуваними для продажу»	Розділ III
Рахунок 680 «Розрахунки пов'язані з необоротними активами та групами вибуття утримуваними для продажу»	Розділ IV

Рівність активу та пасиву у Балансі обумовлюється тим, що і в одній, і в другій частині відображені у грошовому вимірнику ті ж самі господарські засоби,

але згруповані за іншими ознаками. Показники активу балансу групують за складом та розміщенням, а пасив – за джерелами їхнього утворення та цільовим призначенням [77, с. 378]. У зарубіжній практиці набули поширення дві моделі балансу: горизонтальна та вертикальна (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Моделі побудови Звіту про фінансовий стан (Балансу)

ТОВ «Стандарт-Парк», як і всі інші господарюючі суб'єкти, які керуються при формуванні звітів національними стандартами, складає Звіт про фінансовий стан (Баланс) у вертикальній формі.

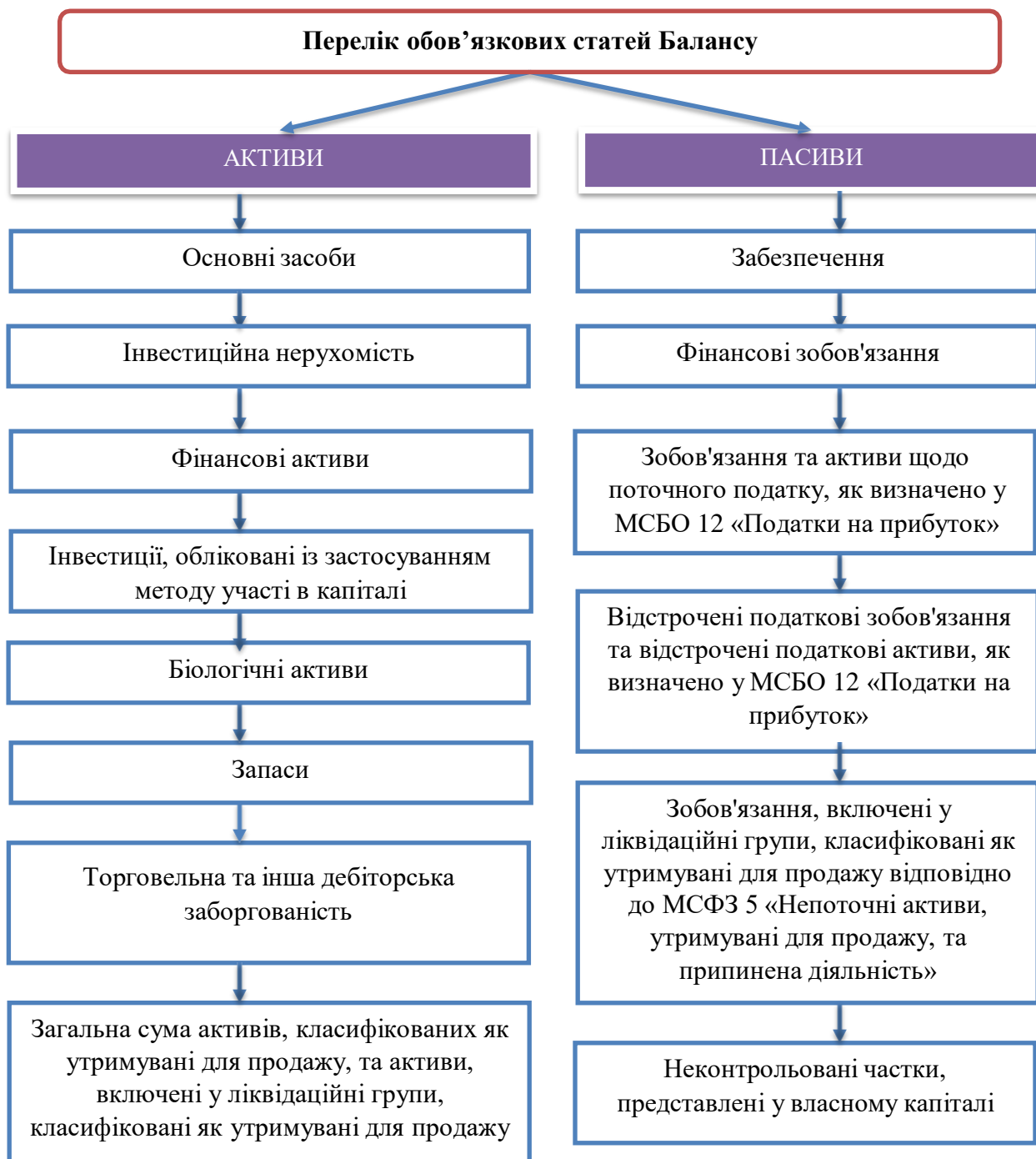
Якщо порівняти головні статті, які підлягають відображенню в Балансі підприємства за НП(С)БО 1, та основні елементи, які відображаються у Звіті про фінансовий стан підприємства згідно МСБО 1, то можна побачити, що у вітчизняному варіанті є розбіжності, які не відповідають у повній мірі підходам до формування фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами. Основні відмінності між складанням Балансу на основі НП(с)БО 1 та МСБО 1 подано у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Відмінності у складанні Звіту про фінансовий стан за національними та міжнародними стандартами

№ з/п	Критерій	Вимоги МСБО 1	Вимоги НП(с)БО 1
1	Побудова	Структура побудови не регламентована, наведений лише орієнтовний перелік статей для відображення у звіті	Регламентована форма побудови. В активі подається інформація щодо необоротних та оборотних активів; у пасиві відображаються дані про власний капітал, зобов'язання
2.	Порядок подання інформації	Передбачається поділ активів та зобов'язань на довгострокові і поточні. Винятком є подання інформації на основі показника ліквідності	Порядок відображення активів базується на основі зростання ліквідності, а пасивів – на порядку черговості їх погашення
3.	Зміна складу статей	У разі необхідності передбачається розкриття інформації на основі норм інших стандартів, або в цілях забезпечення правдивості і достовірності інформації	Зміну складу статей не передбачено. Додаткові рядки можуть вводитися для окремих статей: інвестиційна нерухомість, необоротні активи, зобов'язання пов'язані з необоротними активами
4.	Відображення інформації про фінансові активи	Рекомендується розкривати інформацію стосовно фінансових активів окремо	Індивідуальних рядків для відображення фінансових активів не передбачено, можуть відображатися поряд із нефінансовими активами

Розглядаючи міжнародні стандарти звітності, робимо висновки, що відсутня чітка регламентована форма, наявні лише вимоги щодо статей, розкриття інформації по яких є обов'язковим (рис.2.2).

Рис. 2.2. Перелік статей Звіту про фінансовий стан відповідно до МСБО 1

Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (далі – НП(с)БО-1) затверджено структуру Балансу, яка складається із трьох розділів активу та чотирьох розділів пасивів. Розділи формуються методом об'єднання окремих статей. Отже, якщо у балансі є розділ, то у ньому повинні бути виділені окремі показники (статті). У НП(с)БО 1 виділено розділ III активу балансу «Необоротні активи та групи вибуття» та розділ IV пасиву балансу «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття», але до них не передбачено жодної статті. На нашу думку, не є доречним виділення у балансі таких розділів, тим більше для суб'єктів малого підприємництва до яких належить ТОВ «Стандарт-Парк»

Також погоджуємося з думкою Новікової Т.В [60, с. 140], що інформація першого і другого розділу активу є доволі узагальненою. Особливо це стосується статей «Основні засоби» та «Нематеріальні активи». У балансі відсутні дані щодо груп основних засобів (виробничого та невиробничого призначення), вартості земельних ділянок, прав на землю. Це в свою чергу, не дозволяє об'єктивно оцінити ресурсний потенціал та визначити ступінь забезпеченості суб'єкта господарювання основними фондами.

Крім того, слід зазначити, що розташування і активів, і пасивів балансу в звітній формі ТОВ «Стандарт-Парк» здійснюється в порядку збільшення ліквідності. Проте даний принцип порушується за рахунок третього розділу активів «Необоротні активи та групи вибуття утримувані для продажу». Вважаємо, що оборотність готової продукції, грошових коштів та їх еквівалентів, дебіторської заборгованості значно вища, аніж основних засобів, які в подальшому призначені для продажу.

У табл. 2.4 наведена запропонована структура Балансу для ТОВ «Стандарт-Парк» та перелік розділів передбачених НП(с)БО 1.

**Рекомендовані зміни до структури Звіту про фінансовий стан ТОВ
«Стандарт-Парк»**

Запропонована структура Звіту про фінансовий стан	Структура відповідно до НП(с)БО-1
1	2
Актив	Актив
Розділ I. Необоротні активи (<u>рекомендуємо додати розширену аналітику до статей основні засоби, нематеріальні активи, інвестиційна нерухомість, інші необоротні активи</u>)	Розділ I. Необоротні активи
1	2
Розділ II. Оборотні активи (в т. ч. <u>розпочинатиметься із статті "Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття"</u>)	Розділ II. Оборотні активи
Розділ III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	Розділ III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття
Пасив	Пасив
Розділ I. Власний капітал	Розділ I. Власний капітал
Розділ II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	Розділ II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення
Розділ III. Поточні зобов'язання (в т. ч. <u>міститиме інформацію про зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу</u>)	Розділ III. Поточні зобов'язання
Розділ IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	Розділ IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття

Таким чином, баланс підприємства є не лише звітним документом, методом бухгалтерського обліку, а й цінним інформативним джерелом для прийняття управлінських рішень, проведення аналізу фінансового стану, інструментом для прогнозування та планування, формування стратегії суб'єкта господарювання.

Враховуючи вищезазначене, виникає потреба у якісному та повному розкритті інформації в даному звіті. На відмінну від міжнародних стандартів, де основна увага приділяється не формі звіту, а якості та інформативності даних, звіт за національними стандартами є регламентованим і потребує доповнення. На нашу думку, окреслені нами шляхи удосконалення структури балансу варто застосовувати на практиці, оскільки це вплине на підвищення якості інформації, збільшить корисність даних, сприятиме наближенню до вимог міжнародних стандартів.

2. 2. Загальна характеристика та методика складання Звіту про сукупний дохід (Звіту про фінансові результати).

Другою формою, яка входить до складу фінансової звітності є Звіт про фінансові результати або Звіт про сукупний дохід (форма №2). Дана форма відображає інформацію про доходи і витрати підприємства, розкриває їхню структуру, визначає суму операційного прибутку, величину чистого прибутку чи збитку, отриманого упродовж звітного періоду. Також у звіті наводиться інформація про основні елементи операційних витрат та показники прибутковості акцій (для акціонерних товариств).

Основною відмінністю між першою та другою формами фінансової звітності є те, що Звіт про фінансові результати відображає дані про витрати та доходи за період (квартал або рік), а дані у Балансі відображають фінансовий стан на певну дату. Обов'язковою умовою при складанні Звіту про фінансові результати є дотримання принципу нарахування та відповідності доходів та витрат [8, с. 256].

На ТОВ «Стандарт-Парк» Звіт про фінансові результати подається з формою 2-м, стандартний бланк якої наведений у НП(с)БО 25. Звітним періодом для подання форми 2-м є квартал, перше півріччя, 9 місяців та рік. Звітною датою є останній календарний день звітного періоду. На відміну від Балансу, який

формується на кінець останнього дня звітної періоду Звіт про фінансові результати складається наростаючим підсумком з початку року.

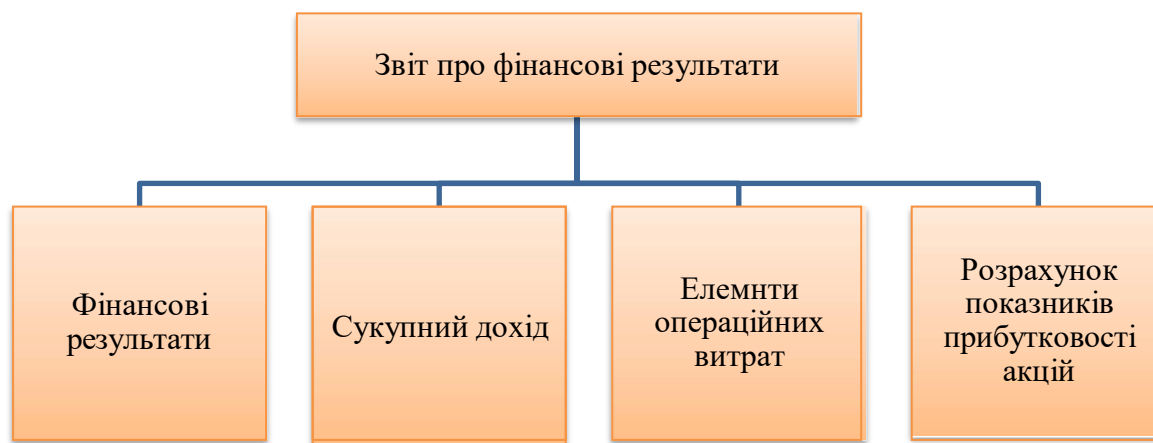
Метою складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) є надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Головними показниками форми № 2 є доходи та витрати. Визначення цих двох економічних категорій присутнє в НП(С)БО 1, де зазначається, що:

1. Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками);
2. Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

У міжнародних стандартах немає окремого стандарту, який визначає поняття витрат. На основі Концептуальної основи фінансової звітності та МСФЗ 1 робимо висновки, що витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду, у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу (за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам) [35]. Визначення доходу представлено в МСБО 15 «Дохід» [55]. Доходи у даному стандарті трактуються як збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу (за винятком збільшення, пов'язаного зі внесками учасників).

На рисунку 2.3 відображено структуру Звіту про сукупний дохід.

Рис. 2.3. Структура Звіту про сукупний дохід (Звіту про фінансові результати)

Порядок заповнення усіх розділів звіту регламентується Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності №433 затвердженими Міністерством фінансів України від 28.03.2013 р.

У частині I «Фінансові результати» відображається інформація про чистий дохід, собівартість реалізованої продукції, інші операційні, інші, фінансові доходи та витрати, доходи і втрати від участі в капіталі, податок на прибуток, чистий фінансовий результат (прибуток або збиток). У даному розділі звіту можна оцінити фінансовий результат від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності [56, с. 419]. Загальна методологія складання першого розділу Звіту на ТОВ «Стандарт-Парк» здійснюється в наступній послідовності: формування інформації про одержані доходи, витрати та суми податків, інших відрахувань господарюючого суб'єкта за звітний період на основі даних дебетових витратних та кредитових дохідних рахунків; визначення проміжних та кінцевих показників.

Рядок 2090 (2095) «Валовий прибуток (збиток)» є першим розрахунковим показником, який розраховується методом віднімання від суми виручки собівартості реалізованої продукції.

Наступним показником є рядок 2190 (2195) «Фінансові результати від операційної діяльності». Даний показник розраховують шляхом додавання суми

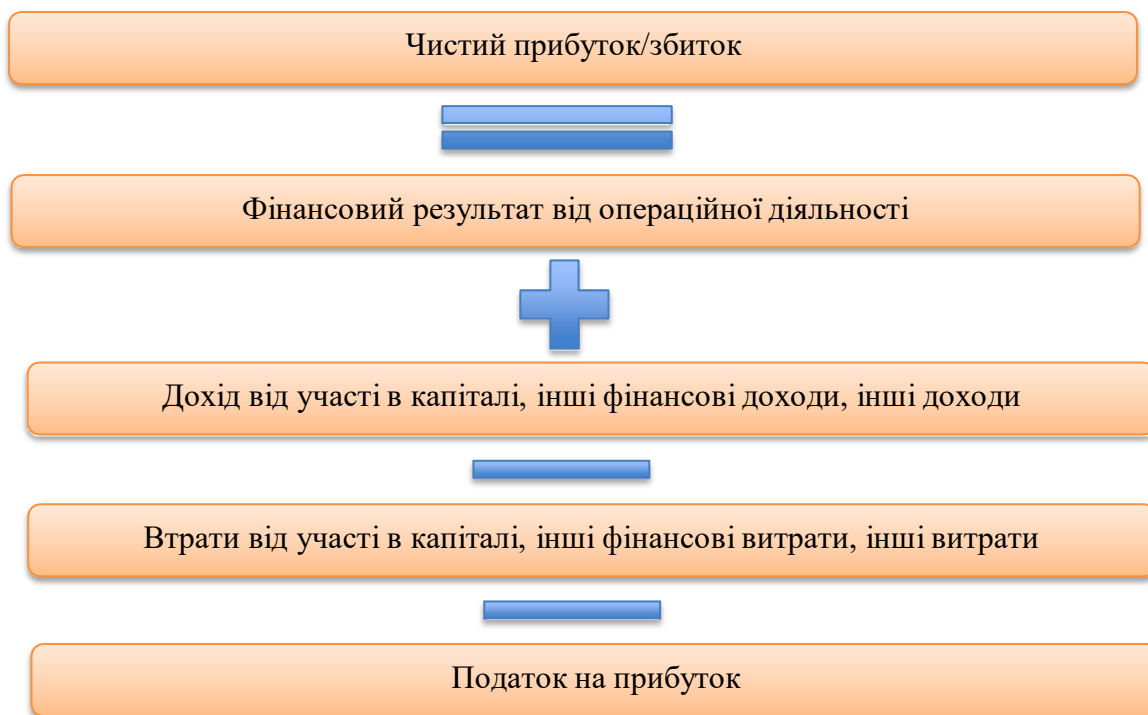

валового прибутку (збитку) та інших операційних доходів та вирахування із них адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат.

Ще одним значимим є рядок 2290 (2295) «Фінансові результати до оподаткування», який розраховується методом додавання до фінансового результату від операційної діяльності сум доходів від участі в капіталі, інших фінансових доходів, інших доходів та віднімання втрат від участі в капіталі, фінансових витрат та інших витрат підприємства.

Кінцевим розрахунковим показником є рядок 2350 (2355) «Чистий прибуток (збиток)», який розраховується як різниця між фінансовим результатом до оподаткування та витратами з податку на прибуток.

На основі вищезазначеного узагальнимо порядок визначення чистого прибутку чи збитку за звітний період (рис. 2.4)

Рис. 2.4. Порядок визначення чистого прибутку/збитку на підприємстві ТОВ «Стандарт-Парк»

Частина II «Сукупний дохід» до недавнього часу була новим поняттям для обліку українських підприємств. Дане поняття було запроваджене в НП(с)БО в 2013 р. З появою даного терміну в бухгалтерському обліку запроваджено новий підхід, згідно якого, окрім чистого прибутку, потрібно надавати ширший за змістом показник, яким і є сукупний дохід.

Відповідно до МСБО 1 загальний сукупний дохід – це зміни у власному капіталі протягом періоду внаслідок операцій та інших подій, крім тих змін, що виникли внаслідок операцій зі власниками, які діють згідно зі своїми повноваженнями [7]. Ілчач А. [28, с. 55] вказує на те, що в українському перекладі міжнародних стандартів обліку допущено низку неточностей стосовно визначення поняття сукупного доходу. У сучасному перекладі МСБО 1 показник «comprehensive income» трактується як «сукупний дохід», і як «сукупний прибуток». Отже, в одному нормативному документі присутні два варіанти перекладу. Це в свою чергу призводить до нерозуміння сутності показника, а можливість його точного вивчення лише за мовою оригіналу.

Інший сукупний дохід, відповідно до НП(С)БО 1, – доходи і витрати, котрі не включені до фінансових результатів підприємства.

Для прикладу, до складу сукупного доходу можуть бути включені:

- Уцінка/дооцінка фінансових інструментів;
- Уцінка/дооцінка необоротних активів;
- Накопичені курсові різниці;
- Інший сукупний дохід асоційованих та спільних підприємств;
- Інший сукупний дохід .

Проблемним питанням є визначення останнього згаданого елемента в переліку. Ні в НП(с)БО 1, ні в Методичних рекомендаціях із заповнення форм фінансової звітності немає чіткого роз'яснення щодо даної складової. Внаслідок цього працівники з питань ведення бухгалтерського обліку, які використовують у своїй роботі національні стандарти та є недосвідченими у питанні формування

показника іншого сукупного доходу, матимуть труднощі при формуванні звітності. Основна причина цього – недосконала структура другого розділу Звіту про фінансові результати. Натомість в міжнародних стандартах визначення іншого сукупного доходу наведені детально. На нашу думку, на ТОВ «Стандарт-Парк» необхідно затвердити внутрішній порядок заповнення форм звітності на основі НП(с)БО та Методичних рекомендацій з деякими доповненнями. А саме визначити перелік операцій, які мають бути включені до складу іншого сукупного доходу.

Частина III «Елементи операційних витрат» є довідковим джерелом про витрати за елементами, а саме: матеріальні, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні витрати. Тобто до складу даного розділу включають усі витрати, які отримало підприємство у процесі операційної діяльності за виключенням витрат, які включаються до собівартості продукції, яка була виготовлена і спожита самим підприємством. Джерела інформації для складання розділу III звіту про фінансові результати представлено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Джерела інформації для заповнення III розділу Звіту про фінансові результати

Назва статті	Код рядка	Джерела інформації
1	2	3
Матеріальні витрати	2500	Обороти за дебетом рахунка 80, а для підприємств, які для відображення витрат використовують 9 клас рахунків обороти за дебетом рахунка 23, 90, 91, 92, 93, 94 в кореспонденції з кредитом рахунків 20, 21, 22, 27, 28
Витрати на оплату праці	2505	Обороти за дебетом рахунка 81, а для підприємств, які для відображення витрат використовують 9 клас рахунків обороти за дебетом рахунка 23, 90, 91, 92, 93, 94 в кореспонденції з кредитом рахунків 66, 47

Продовження таблиці 2.5

Відрахування на соціальні заходи	2510	Обороти за дебетом рахунка 82, а для підприємств, які для відображення витрат використовують 9 клас рахунків обороти за дебетом рахунка 23, 90, 91, 92, 93, 94 в кореспонденції з кредитом рахунків 65, 47
Амортизація	2515	Обороти за дебетом рахунка 83, а для підприємств, які для відображення витрат використовують 9 клас рахунків обороти за дебетом рахунка 23, 90, 91, 92, 93, 94 в кореспонденції з кредитом рахунків 13
Інші операційні витрати	2520	Обороти за дебетом рахунка 84, а для підприємств, які для відображення витрат використовують 9 клас рахунків всі невраховані вище обороти за дебетом рахунка 23, 90, 91, 92, 93, 94

Інформація про собівартість реалізованих запасів, товарів у даному розділі не подається. Дані розділу надають можливість проаналізувати структуру витрат на виробництво, управління, збуту та інших операційних витрат за економічними елементами та застосовується для формування звіту про рух грошових коштів (при коригуванні сум нерозподіленого прибутку на не грошові статті, зокрема на суму амортизації).

Частина IV «Розрахунок показників прибутковості акцій» заповнюють виключно акціонерні товариства, які вільно продають акції на відкритих фондових біржах. Тож даний розділ звіту відображає наступні дані:

- Середньорічна та скоригована середньорічна кількість простих акцій;
- Скоригований чистий прибуток або збиток на одну акцію;
- Сума дивідендів на одну акцію [53].

На відмінну від перших трьох розділів, дані яких наводять у тисячах гривень без десяткових знаків, дані про розрахунок показників прибутковості акцій подають у гривнях з копійками.

Методика та зміст формування IV розділу регламентується П(С)БО 24 «Прибуток на акцію» [56]. Метою подання даного розділу є розрахунок дивідендів на одну просту акцію за єдиною методикою. Оскільки ТОВ «Стандарт-Парк не

відноситься до акціонерних товариств і не заповнює цей розділ, тому методику і порядок заповнення узагальнимо лише в теоретичному аспекті. Даний розділ складається з наступних етапів:

1. Розрахунок чистого прибутку (збитку) з урахуванням суми прибутку (збитку), який належить власникам простих і привілейованих акцій;
2. Розрахунок середньозваженої кількості простих акцій, які знаходяться в обігу;
3. Розрахунок чистого прибутку на одну просту акцію;
4. Розрахунок скоригованого прибутку на просту акцію;
5. Розрахунок скоригованої середньозваженої кількості простих акцій в обігу;
6. Зазначення суми дивідендів на кількість простих акцій [16, с. 5].

На нашу думку, формування певних показників розділів «Звіту про фінансові результати» потребує удосконалення. Омецінська І. Я [25, с. 134] зазначає про відсутність однозначного визначення витрат, які мають належати до того чи іншого елемента витрат. Погоджуємося з даною думкою, оскільки Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності встановлено, що розділ III містить інформацію про відповідні елементи операційних витрат (на виробництво і збут, управління та інші операційні витрати), які понесло підприємство в процесі діяльності за звітний період, за виключенням внутрішнього обороту, тобто за вирахуванням тих витрат, які становлять собівартість продукції (робіт, послуг), що вироблена і спожита самим підприємством; собівартість реалізованих товарів, запасів у цьому розділі не наводиться. Натомість у П(С)БО 16 при формулюванні структури витрат за економічними елементами, відсутня інформація про відсутність у їх складі собівартості реалізованих товарів та запасів; структуру елемента «Матеріальні затрати» обмежено вартістю витрачених лише у виробництві відповідних видів виробничих запасів, крім зворотних відходів [46, с. 38]. Тому на законодавчому рівні необхідно чітко прописати інформацію, що має відображатись у кожному з елементів витрат.

Окрім того, рядок 2180 першого розділу та рядок 2520 третього розділу мають однойменну назву «Інші операційні витрати», але величина даних статей має відрізнятися, оскільки стаття 2180 формується на основі обороту за кредитом рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності» та дебетом рахунка 791 «Результат операційної діяльності». В свою чергу у статтю 2520 відносяться витрати операційної діяльності, котрі не належать до інших елементів витрат (зокрема, матеріальних затрат, витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи, амортизації). На нашу думку, необхідно назву статті 2180 «Інші операційні витрати» змінити на «Інші витрати операційної діяльності».

Отже, на основі Звіту про фінансові результати можна оцінити ефективність діяльності підприємства, рентабельність, здатність генерувати грошові потоки тощо. Окрім того, на основі його даних можна сформулювати бачення про те, як підприємство використовує додаткові ресурси для підвищення фінансового результату, оцінити податкове навантаження.

2.3. Загальна характеристика та методика складання Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал та Приміток до річної фінансової звітності

Третьою формою фінансової звітності є Звіт про рух грошових коштів. Даний звіт складається з метою відображення інформації про рух грошових коштів в результаті операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. До форми №3 не включаються:

- Внутрішні переміщення коштів (одержання готівки з поточного рахунку, перерахунок готівки з каси на розрахунковий рахунок, переведення коштів з одного рахунку на інший і т. ін);
- Негрошові операції (бартерний обмін, придбання активів шляхом емісії акцій)[83, с. 159].

Звіт про рух грошових коштів – це документ, який відображає видатки чи надходження грошових коштів за звітний період та показує вплив операційної, інвестиційної та фінансової діяльності на стан грошових коштів. Одним із найпростіших методів формування даного звіту є трансформація Звіту про фінансові результати відповідно до касового методу (визнання витрат та доходів здійснюється в момент сплати чи надходження грошових коштів).

Даний звіт відображає чистий грошовий потік у результаті операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Типи грошових потоків в залежності від видів діяльності

При здійсненні такого розподілу варто враховувати, що віднесення руху коштів до конкретного виду діяльності залежить від виду основної діяльності господарюючого суб'єкта. Наприклад, якщо певна організація створена для

здійснення інвестиційної діяльності, то діяльність з купівлі-продажу цінних паперів вважатиметься операційною і матиме місце в розділі I «Операційна діяльність». Натомість грошовий потік від продажу акцій виробничим підприємством буде відноситися до інвестиційної діяльності. Відповідно така інформація буде відображатися у розділі II «Інвестиційна діяльність».

Чинною нормативно-правовою базою визначено, що форму №3 можна скласти із застосуванням одного із двох методів:

- 1) Прямий – включає в себе первинні документів та реєстри обліку, в яких відображені операції, які безпосередньо пов'язані із рухом грошових коштів (видаткові та прибуткові касові ордери, виписки банків, платіжні доручення, ОСВ по рахунках 30, 31 тощо), із розкриттям джерел надходжень чи напрямів використання коштів у розрізі видів діяльності;
- 2) Непрямий метод визначає фінансовий результат до оподаткування як основний показник, який може коригуватися на зміни в сумі залишків виробничих запасів, заборгованості кредиторів і дебіторів, які відбулися в результаті операційної діяльності підприємства, а також зміни у витратах та доходах майбутніх періодів, обороти статей негрошового характеру та інших статей звітності від фінансової та інвестиційної діяльності.

Господарюючий суб'єкт має право самостійно обирати за яким методом скласти Звіт про рух грошових коштів. При цьому варто зазначити, якщо підприємство обирає непрямий метод, то таким чином складається лише перший розділ звіту. Рух грошових коштів в результаті фінансової та інвестиційної діяльності подаватиметься за прямим методом.

На рис. 2.6. узагальнено переваги і недоліки складання Звіту про рух грошових коштів за прямим і непрямим методами:

Рис. 2.6. Переваги та недоліки складання Звіту про рух грошових коштів за прямим та непрямим методами

Отже, Звіт про рух грошових коштів за непрямим методом, матиме багато переваг для аналізу діяльності підприємства. Звіт складений за такою методикою відображає взаємозв'язок одержаного чистого прибутку зі змінами зобов'язань та активів підприємства. Водночас він є простішим для застосування, не потребує значних розшифровок, оборотів по рахунках. До основних недоліків варто віднести відсутність у звіті інформації про масштаби реальних грошових потоків від окремих видів операційної діяльності.

Оскільки ТОВ «Стандарт-Парк» належить до суб'єктів малого підприємництва, то даний звіт підприємство не складає. Для детального аналізу грошових потоків малих підприємств, які не формують Звіт про рух грошових коштів, необхідно використовувати дані реєстрів аналітичного та синтетичного обліку.

Для більш поглибленого аналізу грошових потоків на ТОВ «Стандарт-Парк» необхідно сформувавши систему контролю за рухом грошових коштів. В даний вид контролю потрібно включити:

1. Розробку фінансових планів по надходженню та витрачанням у розрізі статей доходів та витрат;
2. Формування на початок кожного місяця звіту інформації по надходженню та витрачанням грошових коштів, з виведенням відхилень від планових показників.

Основною інформаційною базою для даного виду контролю виступатимуть дані реєстрів аналітичного та синтетичного обліку, щодо дебетових або кредитових оборотів на рахунках бухгалтерського обліку коштів.

Отже, на основі даних Звіту про рух грошових коштів, можна:

- порівняти, оцінити і спрогнозувати обсяг грошових коштів підприємства;
- дослідити здатність підприємства погашати зобов'язання по нарахованих дивідендах;
- проаналізувати грошові аспекти господарських операцій тощо.

Для того, щоб правильно використовувати інформацію, яка міститься в формі №3, потрібно мати чітке уявлення про взаємозв'язок усіх форм фінансової звітності, розуміти як зміни по статтях однієї звітної форми впливають на зміни у значеннях інших статей.

Четвертою формою фінансової звітності є Звіт про власний капітал. Метою складання даного звіту є відображення змін у складі власного капіталу протягом звітного періоду.

Форму №4 складають на основі інформації, що міститься у Балансі підприємства, Звіті про фінансові результати, аналітичних даних по регістрах обліку. Золотим правилом, яке підтверджує те, що Звіт про власний капітал складений правильно є відповідність інформації про залишки власного капіталу, яка відображена у Балансі, залишкам у розрізі статей та в цілому Звіту про власний капітал [76, с. 138].

Звіт про власний капітал складається з метою відображення змін у складі власного капіталу протягом звітного періоду, розкриття причин цих змін [46, с. 38]. Суму власного капіталу звітного періоду визначають за наступною формулою:

$$\text{ВК зв.пер.} = \text{ВК поч. зв. пер.} +/\text{- Сума змін (2.1)}$$

де ВК зв.пер. – власний капітал звітного періоду;

ВК поч. зв. пер. – власний капітал на початок звітного періоду.

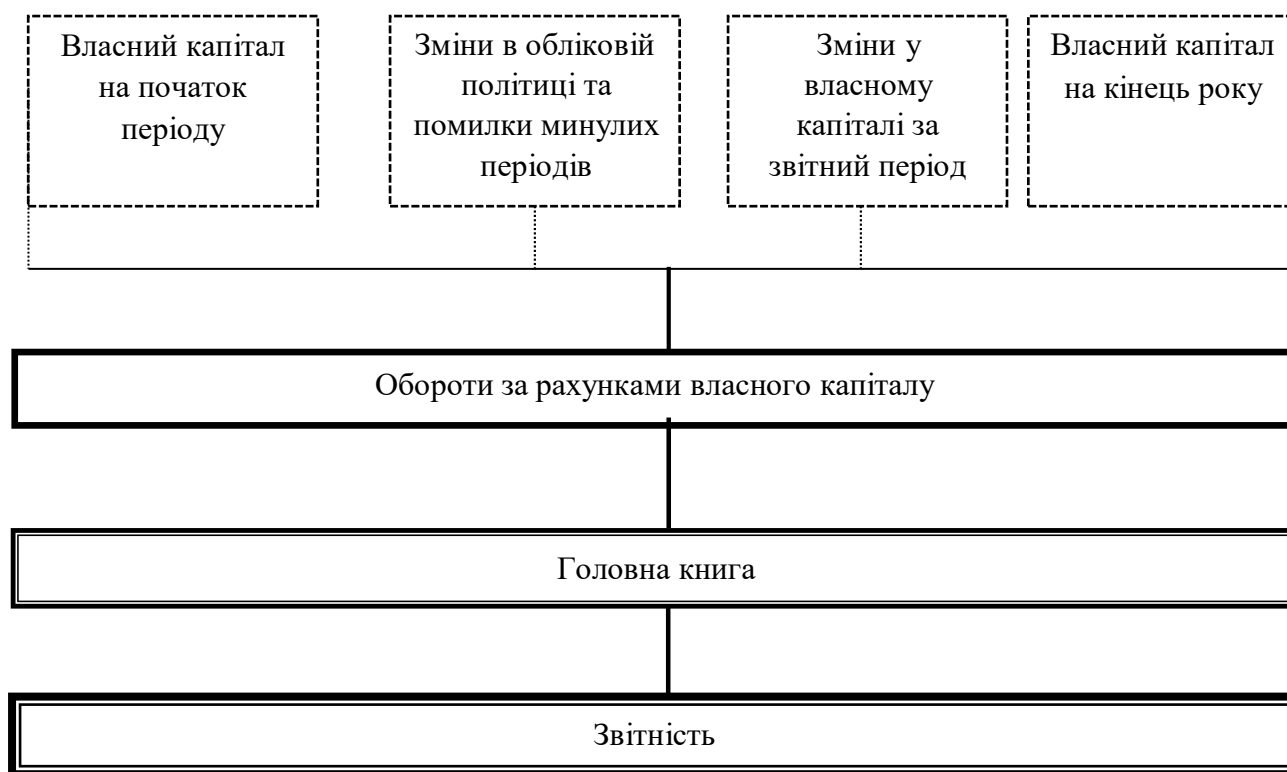
Для групування причин, які призвели до змін у капіталі підприємства у формі №4 виділяють наступні розділи:

- «Коригування»;
- «Чистий прибуток (збиток) за звітний період»;
- «Інший сукупний дохід за звітний період»;
- «Розподіл прибутку»;
- «Внески учасників»;
- «Вилучення капіталу».

Також є визначений перелік інформації, яку необхідно відобразити у цьому звіті, а саме:

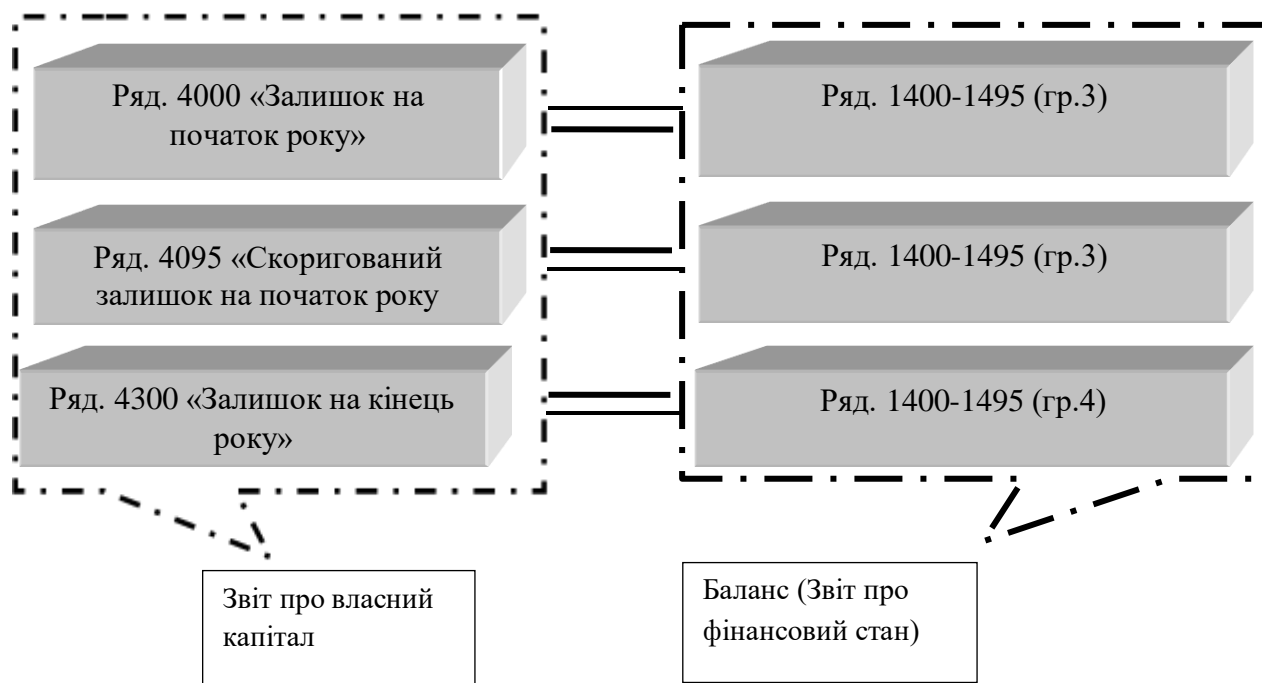
- Фінансовий результат за звітний період;
- Виправлення помилок та вплив зміни облікової політики (у аспектах, що стосуються власного капіталу);
- Зміни у капіталі, унаслідок операцій із власниками [24, с. 106].

На наступному рисунку відобразимо алгоритм складання Звіту про власний капітал.

Рис. 2.7. Алгоритм складання Звіту про зміни у власному капіталі

Окремі рядки Звіту про власний капітал мають відповідати рядкам статей інших форм звітності (рис. 2.8). Дані вимоги про писані у Методичних рекомендаціях з перевірки порівнянності форм фінансової звітності [48].

Рис. 2.8. Співставність показників Звіту про власний капітал та Звіту про фінансовий стан (Балансу)

Важливу інформативну цінність у Звіті має рядок 4100 «Чистий прибуток (збиток) за звітний період». Оскільки, ТОВ «Стандарт-Парк» даної форми звітності не складає, то рекомендуємо даною інформацією доповнити I розділ пасиву Балансу (рис. 2.9).

Пасив	Код рядка	На початок періоду	На кінець періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102,0	102,0
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Накопичений нерозподілений прибуток (непокритий збиток), у т.ч.	1420	79 278,8	110 862,8
Нерозподілений прибуток (збиток) за період	1421	34 590,8	33 474,1
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I (ряд. 1400+1405+1410+1415+1420+1425+1430)	1495	79 380,8	110 964,8

Рис. 2.9. Доповнена форма I розділу пасиву Балансу ТОВ «Стандарт-Парк»

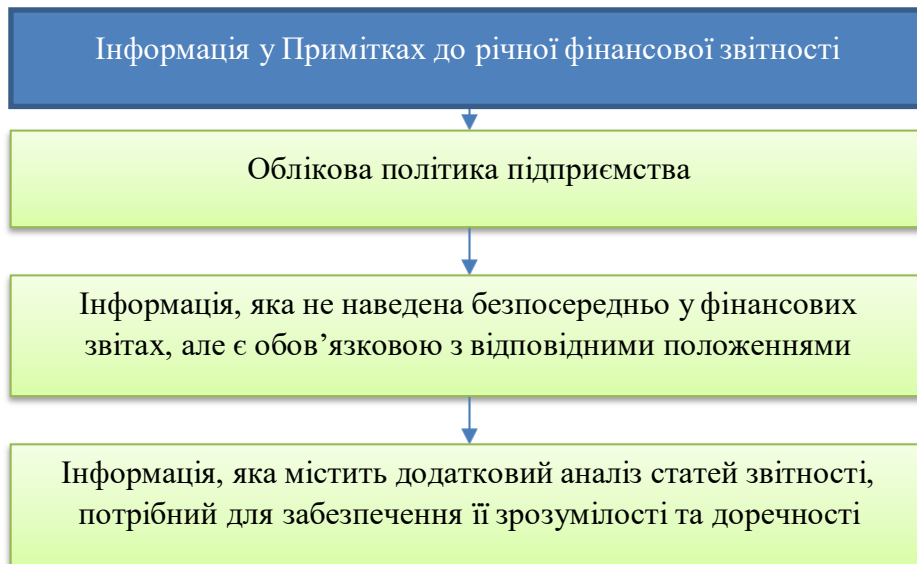
Пропонуємо рядок 1420 Балансу перейменувати у «Накопичений нерозподілений прибуток (непокритий збиток)», який визначається, як сума

залишку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на початок періоду та прибутку (непокритого збитку) отриманого впродовж звітнього періоду. За кодом рядка 1421 пропонуємо відображати суму прибутку чи збитку отриманого за звітний період. Сума цього рядка повинна відповідати даним, які наведені у рядку 2350 (2355) Звіту про фінансові результати. Сума рядка 1421 має враховуватися у рядку 1420 і до підсумку I розділу пасиву балансу не включатися.

Отже, облікові дані про власний капітал – основа інформаційного забезпечення акціонерів, засновників, власників, потенційних партнерів тощо. Таким чином, дані Звіту про власний капітал є важливим джерелом для ефективного планування, контролю, аналізу, прийняття правильних управлінських рішень. Аналізуючи затверджену форму фінансової звітності варто зазначити, що вона в неповній мірі відображає інформацію про власний капітал та його складові. Суть проблеми полягає в тому, що встановлена форма не надає керівництву повної інформації, а форми внутрішньої звітності, які могли б містити такі дані, не розроблені. Тому для внутрішніх користувачів доцільним буде розроблення форми управлінського звіту про капітал, який відобразатиме ширші дані і дасть можливість, розрахувати більшу кількість показників, порівняно з регламентованою звітністю.

Заключним етапом складання фінансової звітності суб'єктів господарювання, окрім суб'єктів малого підприємництва (в т.ч. і ТОВ «Стандарт-Парк») є написання Приміток до фінансової звітності. Мета складання Приміток – надання показників і пояснень, котрі зможуть забезпечити обґрунтованість і деталізацію статей фінансових звітів.

Перелік інформації, яка в обов'язковому порядку повинна відобразатися у Примітках до фінансової звітності регулюється НП(с)БО 1 та умовно поділяється на три групи (рис. 2.10).

Рис 2.10. Структура інформації, відображена у Примітках до фінансової звітності

Порівняно із іншими формами звітності, Примітки є такими, які не мають чітко визначеної регламентованої форми та можуть доповнюватися окрім обов'язкової інформації додатковою, яку суб'єкт господарювання вважає за потрібне відобразити у своїй звітності.

Зокрема господарюючі суб'єкти у своїх Примітках до фінансової звітності розкривають наступну інформацію:

1. Дані про товариство, рік заснування, юридична адреса, основні види діяльності;
2. Умови в яких працює компанія;
3. Основні принципи облікової політики;
4. Основні облікові оцінки та судження, що використовувались при застосуванні облікової політики;
5. Запровадження нових або переглянутих стандартів та інтерпретацій;
6. Нові положення бухгалтерського обліку;
7. Розрахунки та операції з пов'язаними сторонами;
8. Основні засоби та незавершені капітальні інвестиції;

9. Запаси;
10. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, аванси видані та інша поточна дебіторська заборгованість;
11. Гроші та їх еквіваленти;
12. Зареєстрований (пайовий) та додатковий капітал;
13. Пенсійні зобов'язання;
14. Поточні забезпечення;
15. Поточні забезпечення;
16. Інші поточні зобов'язання;
17. Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
18. Операційні доходи та витрати;
19. Фінансові доходи;
20. Фінансові витрати;
21. Податок на прибуток;
22. Справедлива вартість фінансових інструментів;
23. Умовні та інші зобов'язання;
24. Управління фінансовими ризиками;
25. Управління ризиком капіталу;
26. Події після закінчення звітного періоду.

При розробці форм бланків фінансової звітності, в тому числі і Приміток, підприємство може враховувати тільки ті статті активів, капіталу, та зобов'язань, дані яких були зазначенні в результаті діяльності цього господарюючого суб'єкта. При чому, для показників, статей, які включаються до фінансової звітності, залишають таку ж нумерацію, котра зазначена в регламентованих формах, затверджених Міністерством фінансів України.

Також може бути варіант, що підприємство подає додатково інформацію, яка не включена до Приміток. Форму і вид подання таких даних суб'єкт господарювання обирає самостійно. Це можуть бути таблиці, пояснювальні

записки, графіки, які формують більш повну картину про результати діяльності за звітний період.

Висновки до розділу 2

Дослідивши основні аспекти методики складання і подання форм фінансової звітності нами сформовано наступні висновки:

1. Бухгалтерський баланс доцільно вважати невід'ємною складовою системи бухгалтерського обліку, основним джерелом інформації про фінансовий стан підприємства. Проаналізувавши трактування даного поняття науковими та нормативно-правовими джерелами визначаємо, що поняття «баланс підприємства» є багатограним, у широкому розумінні вважається методом бухгалтерського обліку, а у вузькому – звітним документом, який відображає фінансовий стан підприємства на певну дату.

2. Вважаємо недоречним виділення у Балансі таких розділів як «Необоротні активи та групи вибуття утримувані для продажу» та «Зобов'язання пов'язанні з необоротними активами та групами вибуття утримуваними для продажу», тим більше для суб'єктів малого підприємництва до яких належить ТОВ «Стандарт-Парк». Пропонуємо дані розділи включити до другого розділу активів та третього розділу пасивів відповідно. Натомість пропонуємо доповнити статті, які стосуються основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових інвестицій, інвестиційної нерухомості, інших необоротних активів додатковими рядками.

3. Проблемним питанням залишається визначення складових іншого сукупного доходу у другій формі звітності. Основна причина цього – недосконала структура другого розділу Звіту про фінансові результати. На нашу думку, необхідно на ТОВ «Стандарт-Парк» затвердити внутрішній порядок заповнення форм звітності на основі НП(с)БО та Методичних рекомендацій з деякими доповненнями. А саме визначити перелік операцій, які мають бути включені до складу іншого сукупного доходу.

4. На нашу думку, формування певних показників розділів «Звіту про фінансові результати» потребує удосконалення. Для прикладу, рядок 2180 першого розділу та рядок 2520 третього розділу мають однойменну назву «Інші операційні витрати», але величина даних статей має відрізнятися, оскільки стаття 2180 формується на основі обороту за кредитом рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності» та дебетом рахунка 791 «Результат операційної діяльності». В свою чергу у статтю 2520 відносяться витрати операційної діяльності, котрі не належать до інших елементів. Виходячи з цього пропонуємо, назву статті 2180 «Інші операційні витрати» змінити на «Інші витрати операційної діяльності».

5. Слід зазначити, що Звіт про рух грошових коштів за непрямим методом, має багато переваг для аналізу діяльності підприємства. Звіт складений за такою методикою відображатиме взаємозв'язок одержаного чистого прибутку зі змінами зобов'язань та активів підприємства. Водночас він є простішим для застосування, не потребує значних розшифровок оборотів по рахунках.

6. Важливу інформативну цінність у Звіті про власний капітал для засновників має рядок 4100 «Чистий прибуток (збиток) за звітний період». Оскільки, ТОВ «Стандарт-Парк» даної форми звітності не складає, то рекомендуємо даною інформацією доповнити I розділ пасиву Балансу. Пропонуємо рядок 1420 Балансу перейменувати у «Накопичений нерозподілений прибуток (непокритий збиток)», який визначається як сума залишку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на початок періоду та прибутку (непокритого збитку) отриманого впродовж звітного періоду. За кодом рядка 1421 необхідно відображати суму прибутку чи збитку отриманого за звітний період. Сума цього рядка повинна відповідати даним, які наведені у рядку 2350 (2355) Звіту про фінансові результати. Сума рядка 1421 має враховуватися у рядку 1420 і до підсумку I розділу пасиву балансу не включатися.

РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

3.1. Характеристика методів аналізу фінансової звітності

Динаміка економічних перетворень, характерна вітчизняній економіці, процеси реформування та гармонізації з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, зумовлюють необхідність удосконалення підходів до методики аналізу господарської діяльності на основі форм фінансової звітності.

Теоретичні аспекти аналізу фінансової звітності регламентуються низкою загальнодержавних нормативних-правових актів, серед яких:

1. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій [64];
2. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій [47];

Аналіз фінансового стану будь-якого господарюючого суб'єкта на основі фінансової звітності є важливим аспектом при оцінюванні рівня та якості діяльності підприємства. Зокрема, за допомогою аналізу фінансового стану підприємства, можна здійснити оцінку його платоспроможності і ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості тощо.

Аналізуючи міжнародні та національні наукові джерела можемо стверджувати, що єдиної дефініції до економічної категорії «фінансовий стан підприємства» немає. Мец В. О. [49, с. 204] зазначає, що фінансовий стан є показником фінансової конкурентоспроможності, платоспроможності, виконання зобов'язань перед іншими підприємствами та державою. Базилінська О. Я. [3, с. 40] у своїх дослідженнях фінансовий стан вважає сукупністю показників, які надають можливість оцінки наявності, розміщення та ефективності використання фінансових ресурсів. Шеремет Д. А. фінансовий стан підприємства визначає як використання та розміщення активів та джерел їх формування. Герасимович А. М. [13, с. 409] сутність поняття «фінансовий стан» визначає, як здатність підприємства фінансувати свою діяльність, яка характеризується

забезпеченістю фінансовими ресурсами, потрібними для нормальної діяльності підприємства, доцільністю їх розміщення й ефективністю використання, фінансовими взаєминами з іншими юридичними і фізичними особами, фінансовою стійкістю і платоспроможністю.

Враховуючи вищезазначені трактування, формуємо наступні висновки: для узагальнення проблемних питань аналізу фінансової звітності, яка є підсумком завершеного облікового періоду (кварталу, року), необхідно оперувати поняттям «фінансовий стан підприємства». На нашу думку, під даним поняттям слід розуміти потенційні та реальні можливості підприємства в забезпеченні достатнього рівня фінансування діяльності, що характеризується переліком показників наявності, розміщення і використання ресурсів та джерел їх фінансування.

Першочергово, для проведення аналізу фінансового стану за даними фінансової звітності, господарюючі суб'єкти застосовують Звіт про фінансовий стан (Баланс). На поточний момент у фахових джерелах відсутнє єдине бачення напрямів аналізу фінансового стану підприємства. Герасимович А. М. [13, с. 555] виділяє наступні напрями аналізу фінансового стану:

- Оцінка фінансової стійкості та ділової активності;
- Визначення рівня ліквідності;
- Оцінка ефективності управління.

Цал-Цалко Ю. С. [81, с. 30-31] напрямками комплексного фінансового аналізу вважає оцінку стану активів, фінансової стійкості, платоспроможності, ділової активності, ринкової активності та ефективності діяльності.

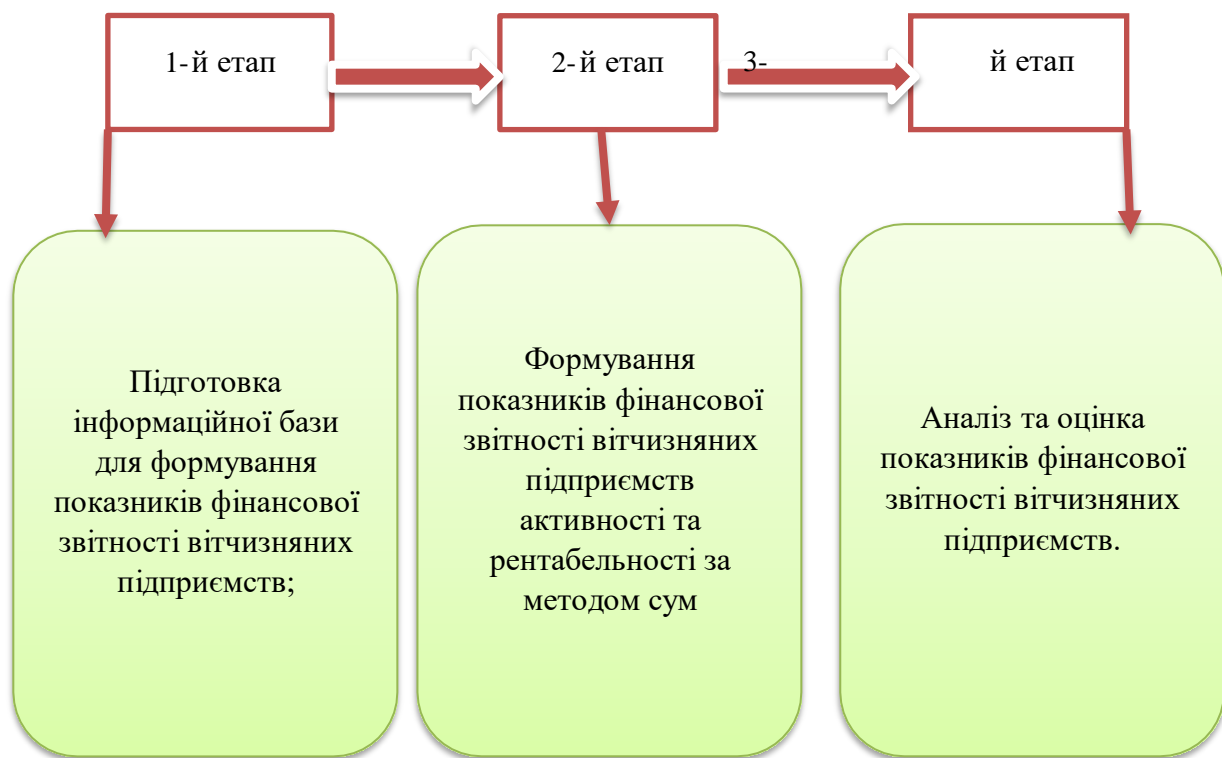
Ковальов В. В. [33, с. 226] рекомендує здійснювати аналіз економічного стану господарюючого суб'єкта за такими напрямами:

- Горизонтальний та вертикальний аналіз балансу;
- Оцінка платоспроможності та ліквідності;
- Аналіз вагомих зрушень у майновому потенціалі;

- Оцінка фінансової стабільності.

Варто зазначити, що на відміну від вище згаданих науковців, Ковальов В. В. пропонує проводити аналіз ділової активності, у ході оцінки поточної діяльності, який входить до переліку заходів оцінки результативності підприємства на основі Звіту про сукупний дохід.

Дубинська О. С. [20, с. 226] рекомендує здійснювати аналіз діяльності підприємства на основі фінансової звітності в три етапи (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Послідовність етапів аналізу фінансового стану підприємства на основі даних фінансової звітності

Очевидно, що інформаційною основою для аналізу фінансової стану вітчизняних підприємств є Звіт про фінансовий стан (Баланс) та Звіт про фінансові результати. Вважаємо доцільним, включити до складу показників фінансової звітності національних підприємств, які узагальнено відображають стан фінансово-господарської наступні:

- Показники майнового стану;
- Показники ліквідності;
- Показники фінансової стійкості та фінансової незалежності;
- Показники ділової активності;
- Показники рентабельності;
- Оцінка схильності до банкрутства.

Дубинська О. С. на другому етапі пропонує здійснювати розрахунки інтегральних показників фінансової звітності, а саме: майнового стану, фінансової незалежності, ліквідності та рентабельності за методом сум. Автор вважає даний метод найбільш ефективним, оскільки показники фінансової звітності вітчизняних господарюючих суб'єктів, які входять до кожної аналітичної групи, є рівнозначними між собою та мають одні і ті ж одиниці виміру. Нормативні значення для інтегральних показників подано у табл. 3.1.

Таблиця 3.1.

Нормативні значення інтегральних показників аналізу фінансової звітності

№ з/п	Показник	Нормативне значення
1	Коефіцієнт фінансового стану	2
2	Коефіцієнт ліквідності	5
3	Коефіцієнт фінансової незалежності	4
4	Коефіцієнт ділової активності	12
5	Коефіцієнт рентабельності	4

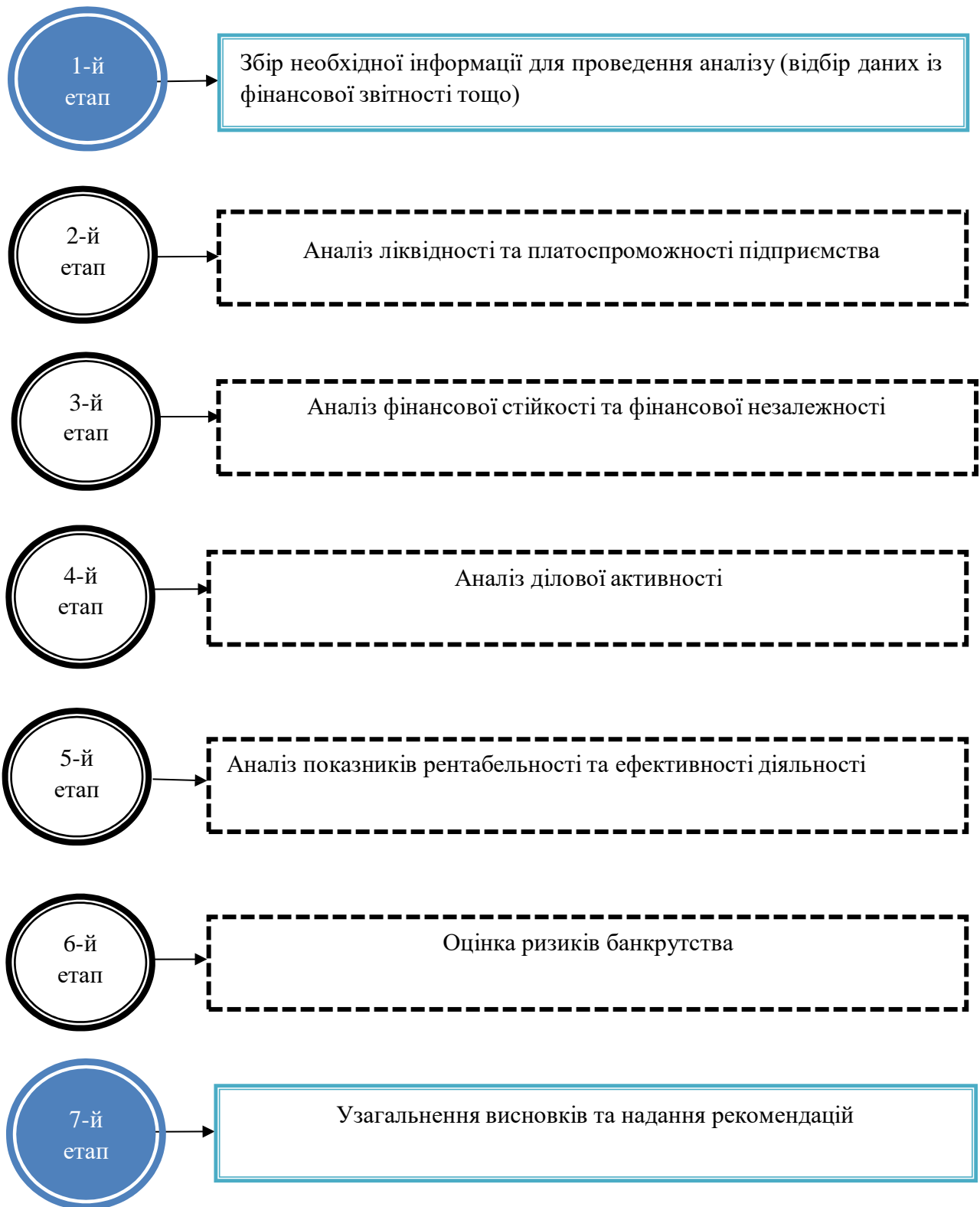
На третьому етапі рекомендується здійснити оцінку коефіцієнтів вагомості інтегральних показників фінансової звітності. Зазвичай їх визначають на основі статистичного моделювання або експертного оцінювання.

Загородна О. М. [23, с. 281] зазначає, що між показниками оцінки фінансового стану підприємства, на основі даних бухгалтерської звітності існує чотири типи зв'язків:

- Логічний (пов'язані між собою показники-індикатори соціального розвитку і т. п.);
- Семантичний (суть зв'язку полягає в тому, що нерідко показники системи пов'язані між собою за рівнем охоплення характеристик, що входять до їх визначення);
- Функціональний (детермінований);
- Стохастичний (ймовірнісний).

Ми в свою чергу вважаємо, що у чистому вигляді (без залучення додаткової інформації) аналіз фінансової звітності здійснюється в системі зовнішнього фінансового аналізу. Для проведення внутрішньогосподарського фінансового аналізу можуть застосовуватися дані фінансової звітності, доповнені іншою інформацією, а саме джерелами облікової і необлікової економічної інформації, яка не відображається у формах фінансових звітів і примітках до них. Спостерігаємо кореляцію між метою фінансової звітності і її аналізом. Аналіз фінансової звітності стає ключовим орієнтиром для прийняття зважених управлінських рішень стосовно фінансового стану, результатів діяльності, інвестиційної привабливості, кредитного ризику користувачами звітної інформації, ризиків банкрутства тощо.

Узагальнюючи вищесказане пропонуємо здійснити аналіз фінансового стану ТОВ «Стандарт-Парк» на основі фінансової звітності в наступні етапи: збір необхідної інформації, аналіз ліквідності та платоспроможності, аналіз фінансової стійкості та фінансової незалежності, аналіз ліквідності, аналіз показників рентабельності та ефективності діяльності, оцінка ризиків банкрутства, узагальнення даних, надання висновків та рекомендацій (рис. 3.2)

Рис. 3.2. Етапи аналізу фінансового стану ТОВ «Стандарт-Парк»

Перелік показників для оцінки фінансового стану ТОВ «Стандарт-Парк» та їх визначення представимо у табл. 3.2.

Таблиця 3.2.

Показники оцінки фінансового стану на ТОВ «Стандарт-Парк»

Показник	Формула для розрахунку
Показники майнового стану	
Коефіцієнт зносу основних засобів	Знос ОЗ/Первісна вартість ОЗ
Коефіцієнт оновлення основних засобів	(Первісна вартість ОЗ на кінець періоду – Первісна вартість ОЗ на початок періоду) / Первісна вартість ОЗ на початок періоду
Показники ліквідності	
Коефіцієнт покриття	Оборотні активи / Поточні зобов'язання
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Швидко реалізовані активи / Поточні зобов'язання
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Найбільш ліквідні активи / Поточні зобов'язання
Показники фінансової незалежності	
Коефіцієнт фінансування	Позиковий капітал / Власний капітал
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Чистий оборотний капітал / Оборотні активи
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	Чистий оборотний капітал / Власний капітал
Показники ділової активності	
Коефіцієнт оборотності активів	Чистий дохід від реалізації / Середньорічна вартість активів
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чистий дохід від реалізації / Середньорічна вартість дебіторської заборгованості
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	Собівартість реалізації / Середньорічна вартість запасів
Коефіцієнт оборотності основних засобів	Чистий дохід від реалізації / Середньорічна вартість основних засобів
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Чистий дохід від реалізації / Середньорічна вартість власного капіталу
Показники рентабельності	
Коефіцієнт рентабельності активів	Чистий прибуток / Активи
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Чистий прибуток / Власний капітал
Коефіцієнт рентабельності діяльності	Чистий прибуток / Чистий дохід від реалізації
Коефіцієнт рентабельності продукції	Чистий прибуток / Собівартість продукції

Отже, аналіз фінансового стану можна здійснювати вертикальним, горизонтальним, коефіцієнтним, порівняльним та інтегральним методами.

За допомогою горизонтального аналізу можна визначити динаміку кожної складової активу чи пасиву, а за допомогою вертикального – структуру. На основі порівняльного аналізу можна здійснити зіставлення фактичних показників з плановими, показниками конкурентів, середньогалузевими тощо.

3.2. Аналіз майнового стану, фінансової незалежності та ліквідності на ТОВ «Стандарт-Парк»

Аналіз фінансового стану підприємства доцільно розпочинати з проведення загальної оцінки тих якісних змін, що відбулися протягом звітного періоду в складі та структурі його майна і боргових прав. Розглянемо оцінку складу та структури майна та боргових прав ТОВ «Стандарт-Парк» за 2019 та 2018 роки (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Склад і структура майна та боргових прав ТОВ «Стандарт-Парк»

Групи активів	2018 р.	2019 р.	Відхилення, %
1. Необоротні активи, тис. грн.	17452,00	19021,10	108,99%
у % до обсягу майна	18,00%	15,90%	88,33%
2. Оборотні активи, тис. грн.	79492,40	100599,60	126,55%
у % до обсягу майна	82,00%	84,10%	102,56%
<i>2.1. Матеріальні запаси, тис. грн.</i>	39990,90	34075,90	85,21%
у % до обсягу оборотних активів	41,25%	28,49%	69,06%
<i>2.2. Засоби в розрахунках, тис. грн.</i>	31477,50	39499,30	125,48%
у % до обсягу оборотних активів	32,47%	33,02%	101,70%
<i>2.3. Поточні фінансові активи, тис. грн.</i>	5556,90	25005,80	450,00%
у % до обсягу оборотних активів	5,73%	20,90%	364,69%
3. Витрати майбутніх періодів, тис. грн.	65,40	21,30	32,57%
у % до обсягу майна	0,07%	0,02%	26,39%
4. Всього майна та боргових прав, тис. грн.	96944,40	119620,70	123,39%

На основі табл. 3.3. можна зазначити, що у структурі активів найбільшу вагу займають оборотні активи підприємства. Їх обсяг у порівнянні до 2018 р. зріс на 26,55%. Структура оборотних активів в свою чергу у найбільшій мірі представлена матеріальними запасами (сировиною та матеріалами, готовою продукцією). Проте у 2019 р. обсяг матеріальних запасів у відношенні до 2018 р. знизився на 14,79%. Стрімким зростанням відзначається обсяг поточних фінансових активів (дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, іншої поточної дебіторської заборгованості), а саме на 350% порівняно із 2018 р. Це свідчить про те, що основна частка доходу підприємства зосереджена у заборгованості покупців за реалізовану продукцію. Витрати майбутніх періодів у структурі активів ТОВ «Стандарт-Парк» в 2019 р. займають лише 0,02%. Варто зазначити, що сума даного виду активів значно знизилася у порівнянні з попереднім звітним періодом, а отже знизився обсяг річних підписок на періодичні видання.

На наступному етапі аналізу здійснимо оцінку складу та структури пасивів на ТОВ «Стандарт-Парк» (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Аналіз складу та структури джерел формування майна та боргових зобов'язань на ТОВ «Стандарт-Парк»

Групи пасивів	2018 р.	2019 р.	Відхилення, %
1. Власний капітал, тис. грн.	79380,80	110964,80	139,79%
у % до обсягу джерел засобів	81,88%	114,46%	32,58%
2. Позичені кошти, тис. грн.	17563,60	8655,90	49,28%
у % до обсягу джерел засобів	18,12%	8,93%	-9,19%
3.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	890,50	537,00	60,30%
у % до обсягу позичених коштів	0,92%	0,55%	-0,36%

Продовження таблиці 3.4

3.2. Поточні пасиви (зобов'язання), тис. грн.	16673,10	8118,90	48,69%
у % до обсягу позичених коштів	17,20%	8,37%	-8,82%
Усього джерел засобів, тис. грн.	96944,40	119620,70	123,39%

З табл. 3.4. встановлюємо, що власний капітал у ТОВ «Стандарт-Парк» значно переважає над зобов'язаннями. Протягом останніх звітних років обсяг власного капіталу зріс на 39,79%. В структурі зобов'язань переважають поточні (кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, заборгованість по розрахунках з бюджетом, заборгованість за виплатами працівникам, короткострокові кредити банків і т. д.). Проте у 2019 р., у порівнянні з 2018 р. об'єм короткострокових зобов'язань знизився майже вдвічі. Даний факт може свідчити про те, що підприємство майже не використовує короткострокових кредитів, своєчасно сплачує кошти за іншою поточною кредиторською заборгованістю. Довгострокові позики у складі пасивів ТОВ «Стандарт-Парк» у 2019 р. склали лише 0,55 %. Даний показник зумовлений тим, на підприємстві достатній рівень власних фінансових ресурсів, тому воно не потребує значних позик на довгострокову перспективу.

В наступній таблиці здійснимо аналіз майнового стану ТОВ «Стандарт-Парк» на основі показників зносу, оновлення, придатності та реальної вартості основних засобів у майні підприємства.

Таблиця 3.5

Аналіз майнового стану ТОВ «Стандарт-Парк»

№ з/п	Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.
	1	2	3	4
1.	Коефіцієнт зносу основних засобів	0,43	0,31	0,39
2	Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,06	0,56	0,21

Продовження таблиці 3.5.

	1	2	3	4
3.	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,57	0,69	0,61
4.	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,11	0,17	0,15

Коефіцієнт зносу основних засобів за 2018 р. порівняно із 2017 зменшився на 12%, що свідчить про зменшення застарілого обладнання на підприємстві. Проте за 2019 р., порівняно із 2018 р. даний коефіцієнт зріс на 8%, разом із коефіцієнтом зносу зменшився коефіцієнт оновлення. Даний факт свідчить про те, що за останній звітний період збільшилася частка застарілого обладнання, а нового обладнання купували на 35% менше, порівняно з попереднім роком.

Коефіцієнт придатності показує, яка частина основних засобів є придатною до експлуатації. Отже, в 2019 р. придатними до експлуатації було 61% основних засобів організації, що на 8% менше, ніж в попередньому році. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів показує, що у вартості майна підприємства у 2019 р. вартість основних засобів становила 15%. Аналізуючи, усі чотири показники в динаміці, встановлюємо, що найбільше вкладень в оновлення необоротних активів здійснювалося у 2018 році.

Важливим етапом при здійсненні аналізу діяльності будь-якого підприємства є оцінка його фінансової стійкості. Варто зазначити, що в економічній науковій літературі відсутній єдиний методологічний підхід до визначення сутності «фінансової стійкості». У вузькому розумінні дане поняття вважають одним із показників фінансового стану, який демонструє такий стан активів підприємства, який гарантує платоспроможність у довгостроковій перспективі [78, с. 134]. У попередньому визначенні поняття «фінансова звітність» пов'язують із традиційним трактуванням фінансів підприємства як системи відносин, які виникають у

процесах формування, розподілу та використання фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта. Саме ці процеси визначають фінансову стійкість підприємства.

Мамонтова Н. А. [79, с. 7] фінансову стійкість розглядає як такий стан господарюючого суб'єкта, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійний факт перевищення доходів над витратами, здійснюється ефективно управління фінансовими ресурсами, функціонує безперервний процес виробництва та реалізації готової продукції, проводиться оновлення та розширення виробництва.

Аналізуючи вище наведені підходи, до визначення фінансової стійкості вважаємо, що дана економічна категорія являє собою якісну характеристику фінансового стану суб'єкта господарювання, яка відображає тенденції змін у фінансових відносинах на підприємстві під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників.

Показники фінансової стійкості розглядалися різними науковцями, проте найбільш точно вони представлені Г.Г. Кірейцевим [80, с. 23]. Порядок їх розрахунку представлено у табл. 3.6.

Таблиця 3. 6

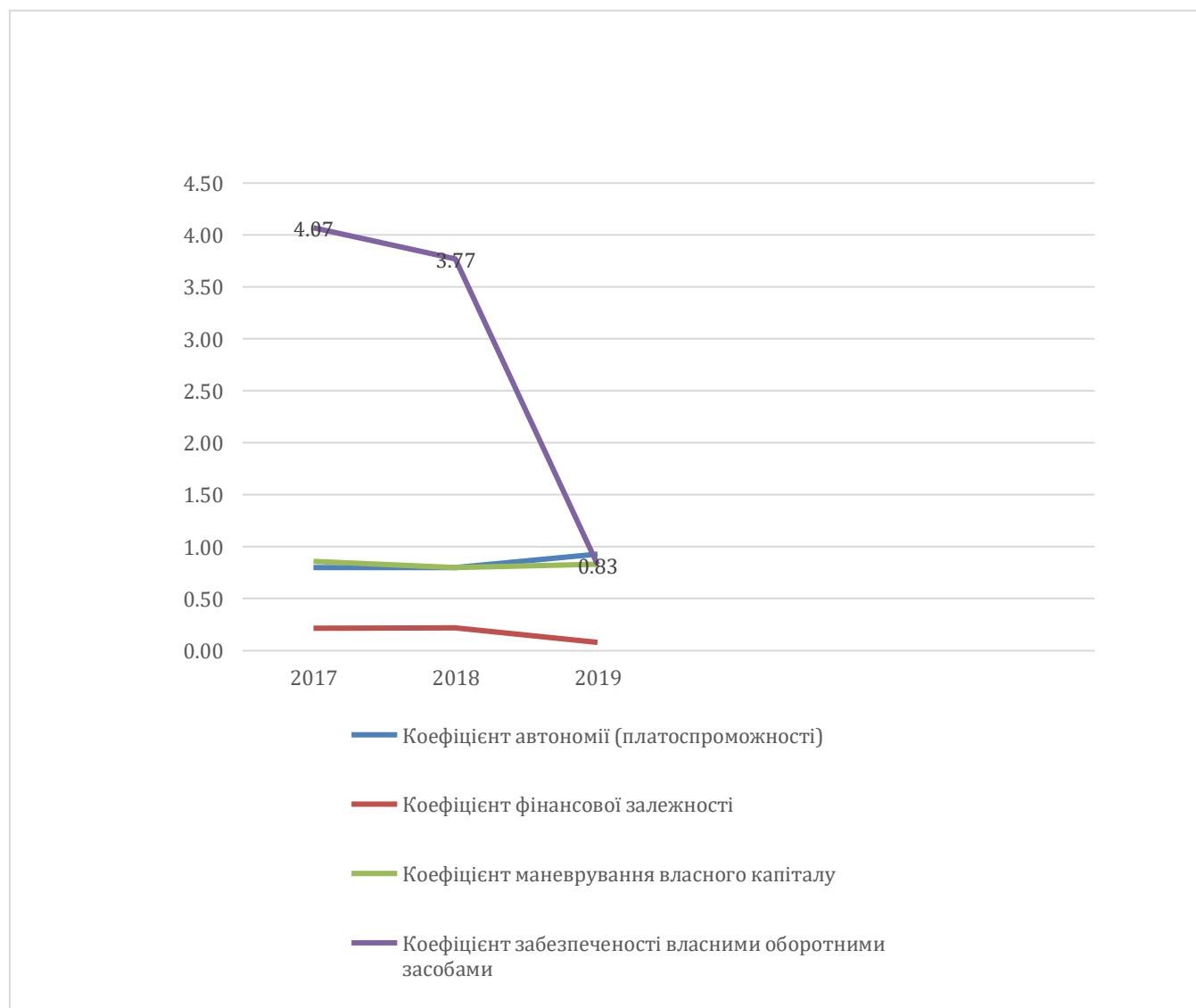
Показники фінансової незалежності підприємства

№ п/п	Показник	Формула для розрахунку	Опис
1	2	3	4
1.	Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Сума пасивів	Показує, яка частина активів підприємства може профінансуватися за допомогою власних фінансових ресурсів
2.	Коефіцієнт фінансування	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) / Сума пасивів	Показує здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі
3.	Коефіцієнт маневрування власного капіталу	Власні оборотні кошти / Власний капітал	Показує, яка частина власних ресурсів може бути спрямована на фінансування необоротних та оборотних активів

Продовження таблиці 3. 6

1	2	3	4
4.	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Власні оборотні кошти / Оборотні активи	Показує здатність фінансувати оборотний капітал за рахунок оборотних активів підприємства

На рис. 3.3 відобразимо аналіз фінансової незалежності ТОВ «Стандарт-Парк» та динаміку показників протягом останніх трьох років.

Рис. 3.3. Аналіз фінансової незалежності на ТОВ «Стандарт-Парк»

Коефіцієнт автономії протягом трьох останніх років знаходиться вище меж нормативного значення, що говорить про те, що ТОВ «Стандарт-Парк» є фінансово стійкою компанією, здатною проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. 93% активів компанії фінансуються за рахунок власного капіталу. Можемо лише запропонувати ТОВ «Стандарт-Парк» залучення додаткових фінансових ресурсів у вигляді довгострокових та короткострокових кредитів, для розширення масштабів діяльності, здійснення інвестицій у діяльність.

На відмінну від коефіцієнта автономії коефіцієнт фінансування в динаміці зменшується, а отже зменшується залежність компанії від позикових ресурсів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами в динаміці зменшується (проте знаходиться в межах нормативного значення). На основі цього, робимо висновки, що в 2019 р. ТОВ «Стандарт-Парк» здатне на 83% фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів.

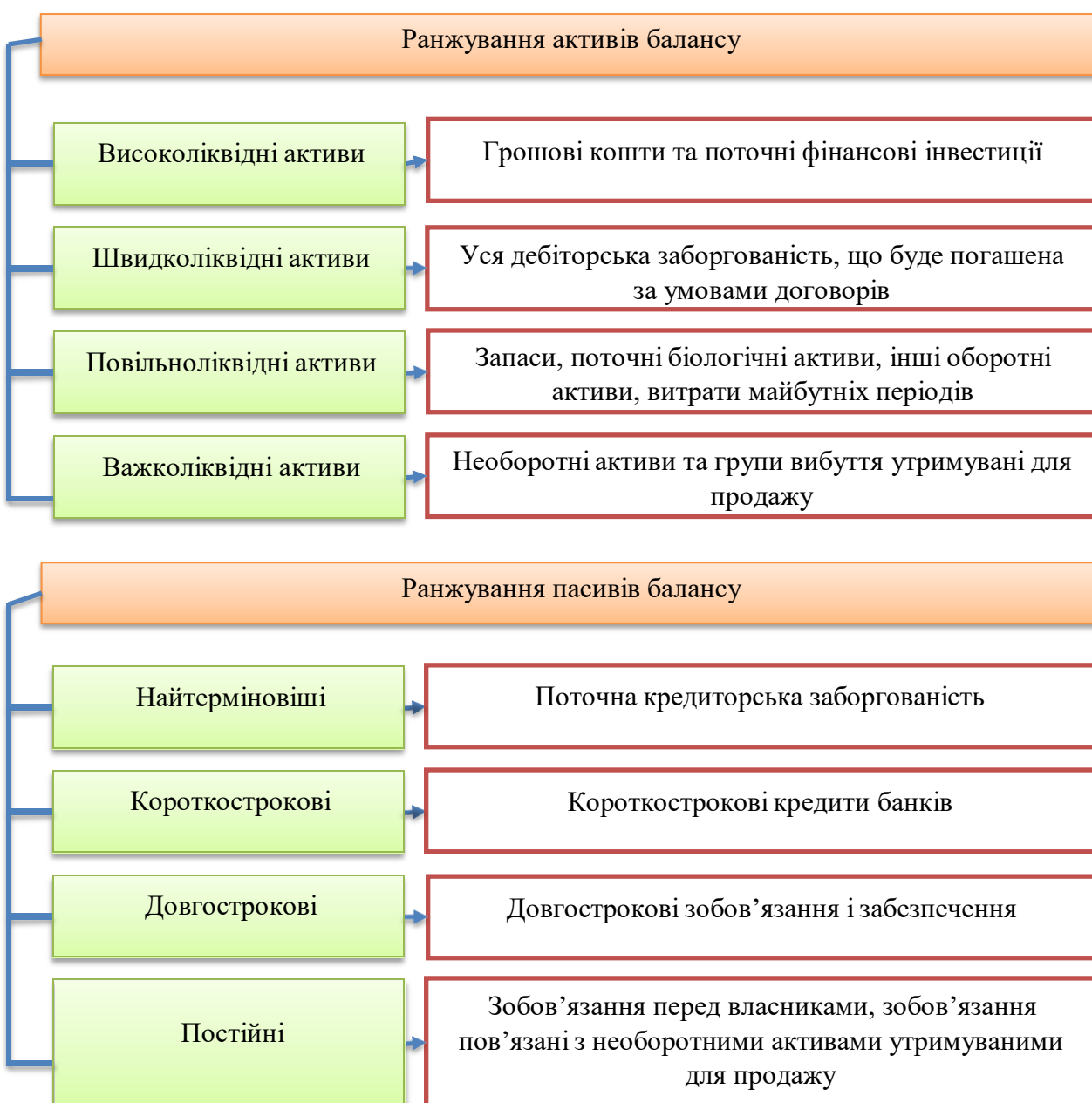
Показник маневрування власного капіталу демонструє, що в 2019 р. 83% власного капіталу підприємства може бути використано для фінансування оборотних активів, а для фінансування необоротних залучається лише 17% власного капіталу.

Наступним етапом аналізу фінансового стану ТОВ «Стандарт-Парк» є аналіз ліквідності підприємства. Поняття ліквідності досліджувалося багатьма вітчизняними науковцями. Зокрема Дорошенко П. А. [81, с. 58], стверджує, що ліквідність – це економічна категорія, яка характеризує можливість господарюючого суб'єкта здійснювати розрахунки за своїми зобов'язаннями за рахунок наявних коштів, а також фінансових ресурсів одержаних від реалізації продукції. Бердар М. М. [82, с. 274] вважає, що ліквідність – це здатність підприємства швидко продавати свої активи та оплачувати свої зобов'язання [82, с. 274].

Отже, ліквідність підприємства показує його можливість розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями оборотними активами за допомогою їх швидкої конвертації у грошові кошти.

Активи і пасиви господарюючих суб'єктів, залежно від ліквідності поділяють на наступні групи (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Групування активів і пасивів за ознакою ліквідності

Загальноприйнято ліквідність підприємства визначати на основі трьох показників: абсолютної, швидкої та поточної ліквідності. Проведемо аналіз ліквідності ТОВ «Стандарт-Парк» за три останніх звітних роки (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Аналіз ліквідності на ТОВ «Стандарт-Парк»

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2017 р.	2018 р.	2019 р.
	1	2	3	4	5
1.	Коефіцієнт поточної ліквідності	Більше 1	5,07	4,77	13,1
2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 – 0,8	3,34	2,37	8,2
3.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25 - 0,5 збільшення	0,361	0,333	2,8

Оцінка ліквідності підприємства є цікавою не лише для керівників господарюючого суб'єкта, а й для інших користувачів інформації: постачальників сировини та матеріалів, банків, покупців і власників. Для детальнішого аналізу схематично відобразимо динаміку коефіцієнтів ліквідності (рис. 3.5).

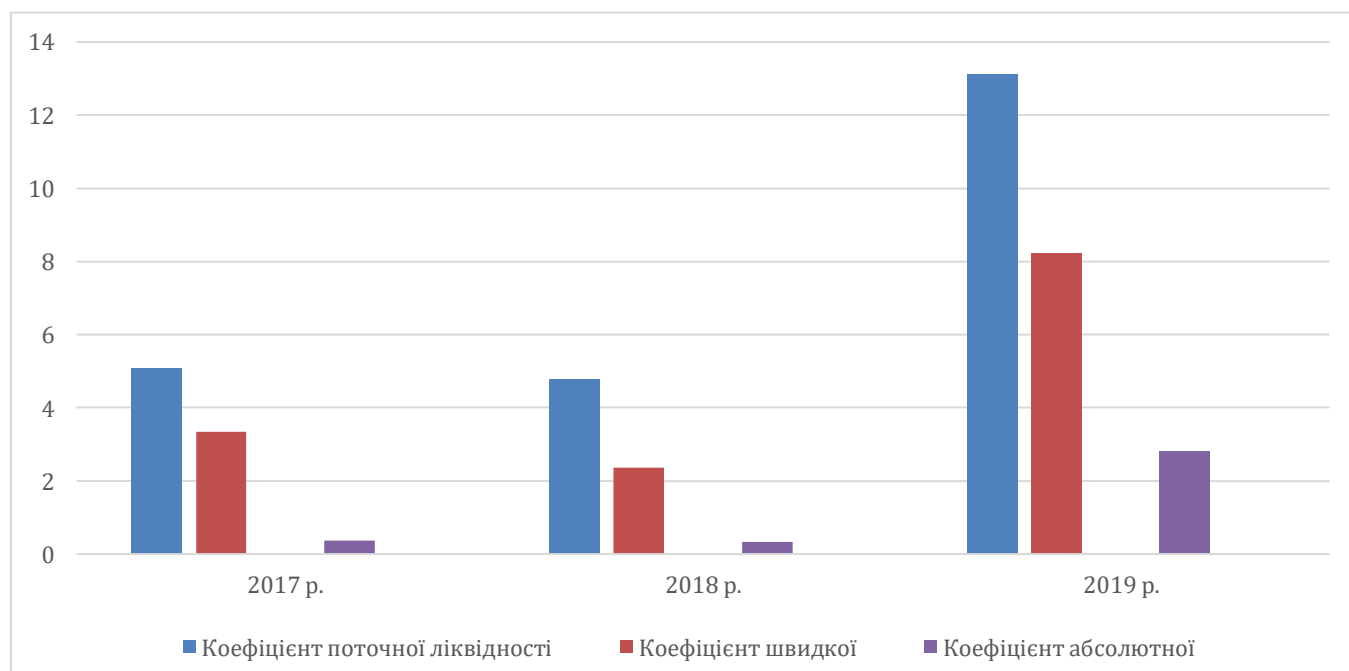

Рис. 3.5. Аналіз ліквідності ТОВ «Стандарт-Парк»

Аналізуючи вищевказані показники слід зазначити, що ТОВ «Стандарт-Парк» має високий рівень ліквідності. Коефіцієнт поточної ліквідності в динаміці збільшується і має дуже високе значення, а отже за рахунок оборотних активів можуть бути повністю профінансовані поточні зобов'язання. Коефіцієнт швидкої ліквідності теж має тенденцію до зростання, і показує, що за рахунок дебіторської заборгованості і грошових коштів поточні зобов'язання можуть бути повністю профінансовані. Коефіцієнт абсолютної ліквідності значно перевищує своє нормативне значення, навіть за рахунок грошових коштів поточні зобов'язання можуть бути повністю погашеними. З однієї сторони даний факт є позитивним і свідчить про високу платоспроможність підприємства, проте надмірно високе значення показника абсолютної ліквідності свідчить про те, що підприємство не достатньо раціонально поводить із тимчасово вільними фінансовими ресурсами. Вважаємо доцільним частину вільних коштів розміщати на депозити до запитання, або здійснювати інші фінансові вкладення для отримання додаткового доходу.

3.3. Аналіз ділової активності, рентабельності та ризиків банкрутства ТОВ «Стандарт-Парк»

Така економічна категорія, як ділова активність, з'явилася у вітчизняній літературі разом із запровадженням у різних країнах світу аналізу фінансового стану на основі аналітичних коефіцієнтів. Гайдаєнко О. М. [83, с. 25] вважає, що термін «ділова активність» у вузькому розумінні означає ефективність та якість прийнятих управлінських рішень, ефективне використання наявних комерційних та виробничих можливостей .

Дослідження ділової активності підприємства має велике значення у процесі аналізу фінансового стану як мінімум, з трьох причин:

1. Від швидкості обороту фінансових ресурсів залежить розмір річного обороту;

2. З оборотністю пов'язана відносна величина умовно-постійних витрат: чим швидше оборот, тим менше на кожний оборот доводиться цих витрат;
3. Прискорення обороту на тій чи іншій стадії кругообігу коштів спричиняє прискорення обороту й на інших стадіях, а також до вивільнення коштів, які можуть бути використані на інших ділянках роботи підприємства.

Тісний взаємозв'язок при оцінці ділової активності має так зване «золоте правило економіки» [84, с. 139], яке виражається у наступному співвідношенні:

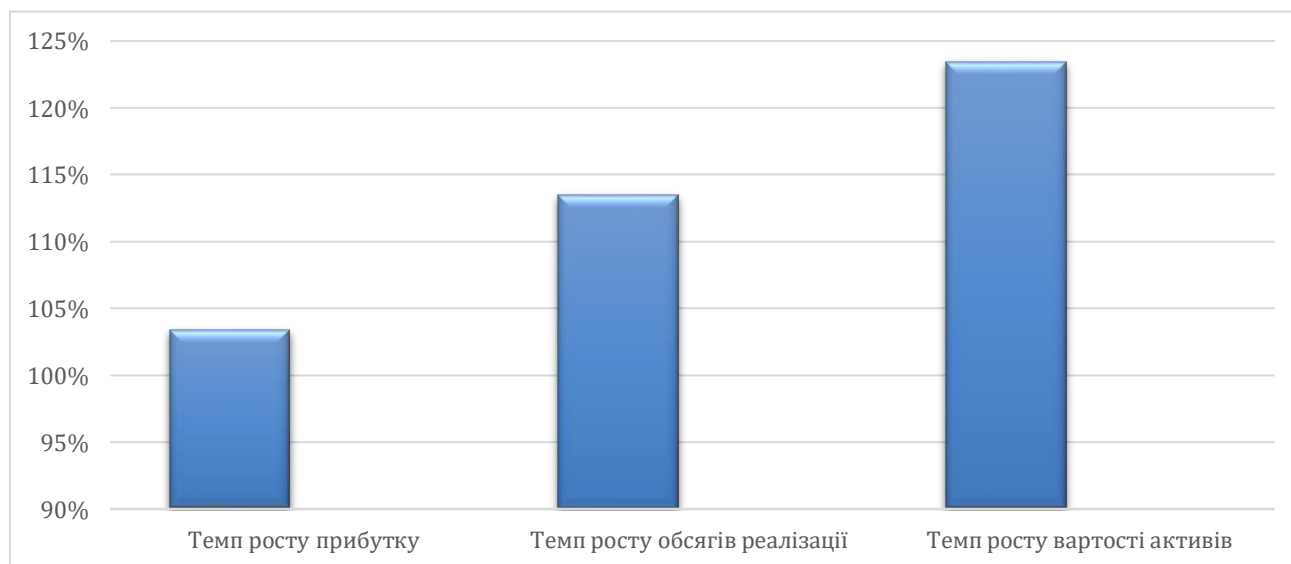
$$T_{рп} > T_{рр} > T_{ра} > 100\% \quad (3.1)$$

де, $T_{рп}$ – темп зростання прибутку;

$T_{рр}$ – темп зростання обсягів реалізації;

$T_{ра}$ – темп зростання вартості активів.

Дане правило втрачає свою актуальність, якщо підприємство здійснює значне розширення необоротних активів, які в перспективі мають окупитися та принести економічні вигоди. На рис. 3.6. здійснимо аналіз темпів зростання прибутку, обсягів реалізації та вартості активів у 2019 р..

Рис. 3.6. Аналіз темпів зростання прибутку, обсягів реалізації та вартості активів на ТОВ «Стандарт-Парк»

Визначивши темпи зростання усіх показників встановлюємо, що вартість активів збільшується швидшим темпом, ніж обсяги реалізації та прибуток. А отже, виникає необхідність аналізу оборотності поточних активів та рентабельності.

Оборотність активів підприємства залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх факторів. До внутрішніх факторів зазвичай відносять цінову політику підприємства, організаційну та виробничу структуру тощо. До зовнішніх факторів відносять сферу діяльності та галузеву приналежність господарюючого суб'єкта, загальний стан економіки в країні, рівень інфляції, податкову політику тощо. Оборотність характеризують або коефіцієнтом оборотності, або тривалістю одного обороту.

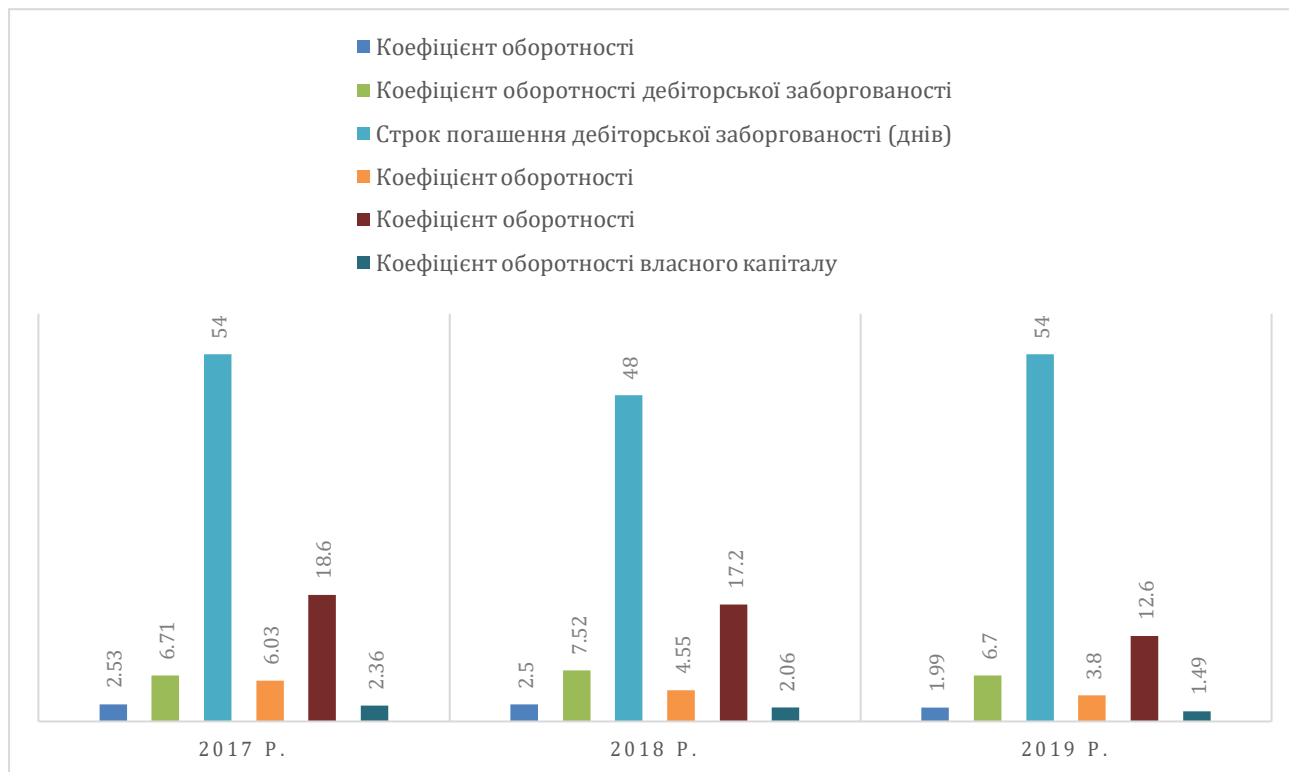
Нормативні значення показників оборотності в першу чергу залежать від сфери діяльності у якій функціонує підприємство. Для формулювання більш точних висновків про недостатність чи достатність оборотних активів, необхідно аналізувати дані показники в динаміці. При чому позитивним фактором є зростання коефіцієнтів протягом досліджуваного періоду. Аналіз оборотності показників на ТОВ «Стандарт-Парк» відобразимо у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Аналіз оборотності на ТОВ «Стандарт-Парк»

№ з/п	Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1.	Коефіцієнт оборотності активів	2,53	2,5	1,99
2	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6,71	7,52	6,70
3.	Строк погашення дебіторської заборгованості (днів)	54	48	54
4	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	6,03	4,55	3,8
5.	Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	18,6	17,2	12,6
6.	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,36	2,06	1,49

Для більш наочного відображення динаміку показників оборотності ТОВ «Стандарт-Парк» відобразимо схематично на рис. 3.7.

Рис. 3.7. Аналіз оборотності на ТОВ «Стандарт-Парк»

Показник оборотності активів показує їх ефективність використання на підприємстві. На ТОВ «Стандарт-Парк» даний показник в динаміці зменшується. Якщо в 2018 році на кожен гривню залучених активів було реалізовано 2,5 гривні продукції, то в 2019 – 1,99 грн. Для підвищення оборотності можна працювати над зниженням невикористовуваного залишку по запасах, вжити заходів, щодо інтенсивнішого повернення дебіторської заборгованості тощо.

Показник коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості та строку погашення в 2020 порівняно з 2018 роком погіршилася. Термін погашення дебіторської заборгованості збільшився на 6 днів, і хоча дане відхилення не є суттєвим, але все ж варто посилити роботу в напрямку повернення коштів компанії. Для прикладу, застосування систем штрафів за несвоєчасну оплату, розробка

алгоритму співпраці з клієнтом у випадку систематичного протермінування оплат тощо.

Коефіцієнт оборотності запасів в динаміці інтенсивно зменшується, що свідчить на зниження ефективності управління запасами. Даний факт свідчить про зростання кількості неліквідів на складах підприємства. Це є негативним показником, оскільки необхідно оплачувати оренду приміщення в якому знаходяться запаси.

Коефіцієнт оборотності основних засобів в динаміці теж зменшується. В 2019 р. на кожен гривню залучених основних засобів було реалізовано продукції на суму 12,6 грн, що на 4,6 грн менше від попереднього року. Даний факт свідчить про уповільнення обороту основних засобів.

Коефіцієнт оборотності капіталу в динаміці має тенденцію до зниження. Це є негативним показником і свідчить про зниження ефективного використання капіталу засновників. Для збільшення значення даного показника необхідно збільшувати обсяги збуту.

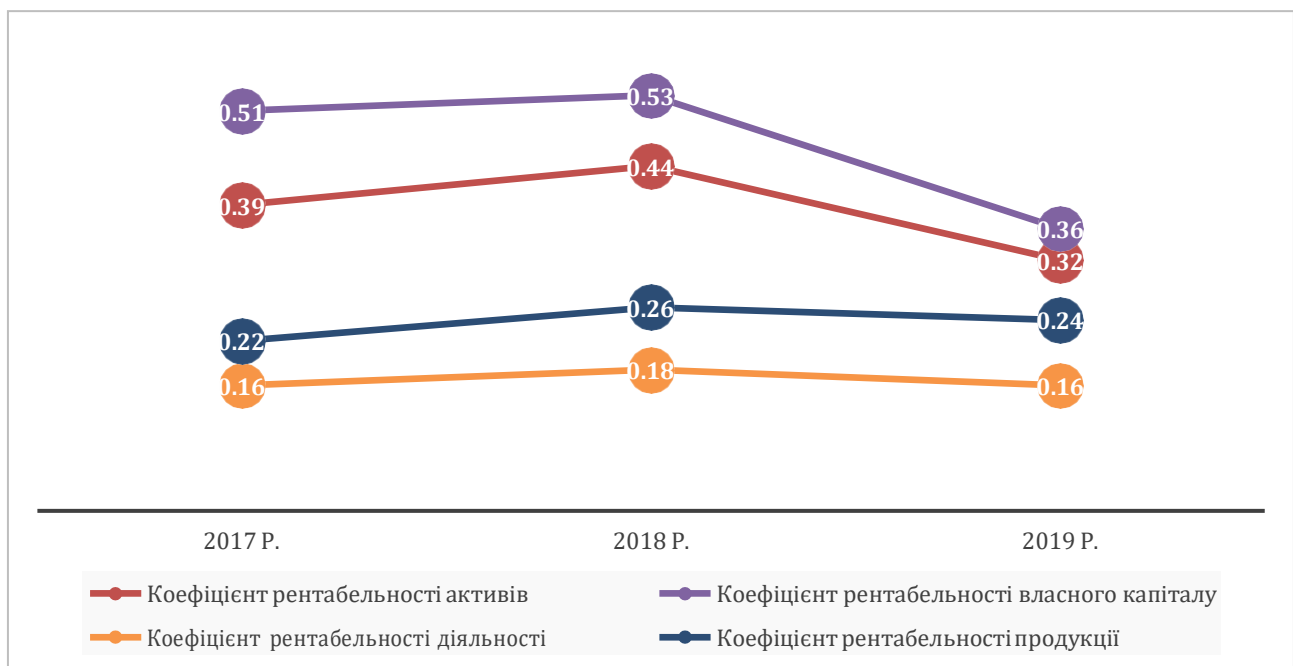
Узагальнюючим показником ефективності діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта є рентабельність. На поточний момент існують різні підходи щодо визначення сутності «рентабельності підприємства». Для прикладу, Коробов М. Я. під рентабельністю підприємства розуміє прибутковість лише продукції та її видів. Білик М. Д. рентабельність визначає як кінцевий результат діяльності суб'єкта господарювання. Цал-Цалко Ю. С. [82, с. 56] вважає, що рентабельність є якісною вартісною оцінкою рівня віддачі витрат у процесі виробництва та реалізації продукції.

На основі показників рентабельності, можна сформувати інформацію для висновків про стан розвитку й ефективності роботи підприємства. Також ці показники застосовують для оцінки діяльності підприємства та як інструмент інвестиційної політики та ціноутворення.

Оцінку рентабельності підприємства здійснюють на основі таких показників:

- Рентабельність продукції;
- Рентабельність діяльності;
- Рентабельність активів;
- Рентабельність власного капіталу.

Для аналізу рентабельності підприємства здійснюють оцінку показників, їхню динаміку, вплив факторів на зміну рентабельності, досліджують резерви для її зростання. На рис. 3.8. відобразимо аналіз та динаміку показників рентабельності на ТОВ «Стандарт-Парк».

Рис. 3.8. Аналіз показників рентабельності на ТОВ «Стандарт-Парк»

Коефіцієнт рентабельності активів показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Даний показник, в 2019 р. дещо зменшився, порівняно із 2018 р. Отже, в 2019 р. було згенеровано на 12 грн менше прибутку на кожен гривню залучених активів у порівнянні з 2018 р.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу показує, що у 2019 р., порівняно з 2018 р. знизилася ефективність використання власного капіталу. Зниження виробничих, збутових та інших витрат дозволить підвищити чистий прибуток, як і

активізація роботи з нарощування доходу. Тому робота в цьому напрямку дозволить підвищити рентабельність власного капіталу.

Коефіцієнт рентабельності діяльності теж має незначне падіння, у порівнянні з 2018 роком. А отже ефективність господарської діяльності у порівнянні з 2018 роком знизилася на 2 %.

Показник рентабельності продукції показує, скільки прибутку отримало досліджуване підприємство з кожної гривні, затраченої на виробництво і реалізацію продукції. Аналізуючи рис. 3.8 слід зазначити, що на кожну затрачену гривню для випуску продукції, ТОВ «Стандарт-Парк» отримало 16 грн. прибутку. В динаміці даного показника, стрімкого падіння чи зростання не спостерігалось. У 2018 р. порівняно з 2019 р. відбулося падіння на 2%.

Поширеною у науковій літературі є методика оцінки рентабельності на основі факторного аналізу. Даний вид аналізу має високу інформативну цінність, адже з його допомогою можна визначити вплив окремих складових на результативне значення будь-якого показника розглянутого нами вище.

При проведенні факторного аналізу варто враховувати види зв'язків, які можуть існувати між досліджуваними показниками, а саме:

1. Адитивний зв'язок – результативний показник розраховується за допомогою додавання факторних показників;
2. Мультиплікативний зв'язок – результативний показник визначають як добуток факторних показників;
3. Кратний зв'язок – результативний показник є часткою від ділення факторних показників;
4. Комбінований зв'язок - результативний показник є математичною комбінацією факторних показників.

Зазвичай, факторний аналіз здійснюється у 5 етапів. Їх порядок розглянемо на рис. 3.9.

Рис. 3.9. Перелік етапів факторного аналізу

Для прикладу, на ТОВ «Стандарт-Парк» проведемо факторний аналіз показника рентабельності власного капіталу за 2018-2019 рр.

При факторній оцінці рентабельності власного капіталу використовують трьохфакторну модель Дюпон, згідно якої рентабельність власного капіталу визначається за наступною формулою:

$$P_{вк} = P_{д} * K_{овк} * C_{к} \quad (3.2),$$

де

$P_{д}$ – рентабельність діяльності;

$K_{овк}$ – коефіцієнт оборотності власного капіталу;

$C_{к}$ – структура капіталу.

Результати факторного аналізу рентабельності власного капіталу на ТОВ «Стандарт-Парк» відображено у табл. 3.6, табл. 3.7.

Таблиця 3.6.

Вихідні дані для проведення факторного аналізу рентабельності власного капіталу ТОВ «Стандарт-Парк» за 2018-2019 рр.

Показники	2018 р.	2019 р.	Відхилення	
			Абсолютне	Відносне, %
1	2	3	4	5

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності капіталу (К овк)	2,06	1,49	-0,57	-27,67
Структура капіталу (С к)	1,43	1,51	0,08	5,59
Рентабельність власного капіталу (Р вк)	0,53	0,36	-0,17	-32,07

Таблиця 3.7.

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу ТОВ «Стандарт-Парк» за 2018-2019 рр.

Номер розрахунку	Взаємодіючі фактори			Узагальнюючий показник (Р вк)	Вплив на узагальнюючий показник зміни фактора
	Р д	К овк	С к		
1	2	3	4	5	6
0	0,18	2,06	1,43	0,53	-
1	0,16	2,06	1,43	0,47	-0,06
2	0,16	1,49	1,43	0,34	-0,13
3	0,16	1,49	1,51	0,36	-0,02

Здійснивши факторний аналіз рентабельності власного капіталу на ТОВ «Стандарт-Парк», можемо зробити такі висновки:

1. Із зниженням рентабельності діяльності на 11%, рентабельність власного капіталу знизилася на 6%;
2. Із зниженням коефіцієнта оборотності власного капіталу на 28%, рентабельність власного капіталу знизилася на 13%;

3. Із збільшенням показника структури капіталу на 5% рентабельність, знизилася на 2%.

Отже, найбільшою мірою на зниження рентабельності власного капіталу вплинуло зниження коефіцієнта оборотності. На нашу думку, для підвищення рівня даного показника ТОВ «Стандарт-Парк» необхідно удосконалити систему збуту.

Визначення ризиків банкрутства будь-якого господарюючого суб'єкта – важливий етап аналізу фінансового стану. Переважно аналіз даного показника базується на чіткому методі Альтмана та похідних з нього. Проте в сучасних умовах діяльність підприємств проводиться в умовах невизначеності, тому виникає потреба використання й інших методів.

Останнім часом в зарубіжній практиці для оцінки ймовірності банкрутства використовується універсальна дискримінанта функція, яка має наступний вигляд:

$$Z = 1,5 \times k_1 + 0,08 \times k_2 + 10 \times k_3 + 5 \times k_4 + 0,3 \times k_5 + 0,1 \times k_6, \text{ де}$$

- k_1 – грошові кошти та їх еквіваленти / поточні зобов'язання;
- k_2 – поточні активи / поточні зобов'язання;
- k_3 – прибуток / активи;
- k_4 – прибуток / виручка;
- k_5 – виробничі запаси/виручка;
- k_6 – виручка/активи.

Для ТОВ «Стандарт-Парк» показник ймовірності банкрутства на 31.12.2019 р. отримує наступне значення:

$$Z = 1,5 \times (25\ 005,8/8118,9) + 0,08 \times (100\ 599,6/8118,9) + 10 \times (34590,8/119620,7) + 5 \times (34590,8/215911,1) + 0,3 \times (34075,9/215911,1) + 0,1 \times (215911,1/119620,7) = 9,53$$

Показник ймовірності банкрутства на 31.12.2018 р. становив:

$$Z = 1,5 \times (5\ 556,9/16\ 673,1) + 0,08 \times (79\ 492,4/16\ 673,1) + 10 \times (33474,1/96944,4) + 5 \times (33474,1/190271,4) + 0,3 \times (39990,9/190271,4) + 0,1 \times (190271,4/96944,4) = -10,01$$

Показник імовірності банкрутства збільшився порівняно з минулим роком майже в двічі, проте фінансовий стан підприємства за обидва досліджувані періоди був доволі стійким і ризик банкрутства йому не загрожував.

Загалом проаналізувавши діяльність ТОВ «Стандарт-Парк» можемо констатувати, що дане підприємство працює доволі ефективно, має високий рівень фінансової стійкості, рентабельності, ліквідності, а отже є інвестиційно привабливим. Найкращі показники діяльності були у 2018 р. Попри позитивні сторони є декілька напрямів щодо покращення результатів діяльності ТОВ «Стандарт-Парк». Для прикладу надмірно високий рівень фінансової стійкості і ліквідності свідчить про те, що компанія недостатньо ефективно використовує свої ресурси. На нашу думку, вільні кошти, як мінімум можна використовувати для фінансових вкладень, або ж здійснювати більше інвестицій у розширення масштабів діяльності. Також необхідно спрямувати свою діяльність на підвищення рівня оборотності активів, вирішити проблеми із збільшенням кількості неліквідної продукції, яка зберігається на складах підприємства, здійснювати політику з пришвидшення повернення дебіторської заборгованості тощо.

Висновки до розділу 3

Дослідивши методику та аналіз фінансового стану ТОВ «Стандарт-Парк» на основі фінансової звітності нами сформовано наступні висновки:

1. Запропоновано аналіз фінансового стану здійснювати у 6 етапів, а саме: збір необхідної інформації для проведення аналізу, аналіз ліквідності та платоспроможності, аналіз фінансової стійкості та незалежності, аналіз ділової активності, аналіз рентабельності, оцінка ризиків банкрутства, формування висновків;

2. Коефіцієнт зносу основних засобів за 2018 р. порівняно із 2017 зменшився на 12%, що свідчить про зменшення застарілого обладнання на підприємстві. Проте за 2019 р., порівняно із 2018 р. даний коефіцієнт зріс на 8%, разом із коефіцієнтом

зносу зменшився коефіцієнт оновлення. Даний факт свідчить про те, що за останній звітний період збільшилася частка застарілого обладнання, а нового обладнання купували на 35% менше, порівняно з попереднім роком;

3. Коефіцієнт автономії протягом трьох останніх років знаходиться вище меж нормативного значення, що говорить про те, що ТОВ «Стандарт-Парк» є фінансово стійкою компанією, здатною проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. 93% активів компанії фінансуються за рахунок власного капіталу. На нашу думку, ТОВ «Стандарт-Парк» необхідно залучати додаткові фінансові ресурси у вигляді довгострокових та короткострокових кредитів, для розширення масштабів діяльності та здійснювати інвестиції у діяльність;

4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності значно перевищує своє нормативне значення, навіть за рахунок грошових коштів поточні зобов'язання можуть бути повністю погашеними. Надмірно високе значення показника абсолютної ліквідності свідчить про те, що підприємство не достатньо раціонально поводить із тимчасово вільними фінансовими ресурсами. На нашу думку, необхідно частину вільних коштів розміщати на депозити до запитання, або здійснювати інші фінансові вкладення для отримання додаткового доходу;

5. Найбільшою мірою на зниження рентабельності власного капіталу вплинуло зниження коефіцієнта оборотності. Для підвищення рівня даного показника рекомендуємо для ТОВ «Стандарт-Парк» спрямувати свою діяльність у напрямку розширення збуту.

ВИСНОВКИ

У процесі написання роботи були розглянуті підходи до сутності і класифікації фінансової звітності, методичні особливості складання та подання кожної з її форм. Також важливе значення у нашому дослідженні зайняли питання особливостей аналізу фінансової звітності, процес визначення різноманітних показників та надання на їх основі рекомендацій. Отже, дослідивши актуальні питання, які стосуються фінансової звітності, нами сформовано наступні висновки та пропозиції:

1. Сутність поняття фінансової звітності розглядалося багатьма зарубіжними і вітчизняними науковцями, зафіксовано у нормативно-правових джерелах. Проаналізувавши усі запропоновані трактування визначаємо фінансову звітність, як результат узагальнення бухгалтерських даних, яка створюється з метою відображення фінансового стану, результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства на звітну дату.

2. Розглянувши зміст і структуру усіх форм фінансової звітності запропоновано здійснювати її класифікацію на основі трьох критеріїв: кількістю суб'єктів подання (індивідуальна і групова), періодичністю (проміжна і річна), способом подання (подана засобами електронного зв'язку, за допомогою засобів поштового зв'язку, подана власноруч). В свою чергу групову звітність прийнято розділяти на зведену та консолідовану, проміжну вважати скороченою, а річну повною.

3. На основі аналізу законодавчо затверджених принципів обліку та звітності, пропонуємо до переліку існуючих додати принцип прозорості (транспарентності) з метою підвищення рівня довіри, репрезентативності поданої та розкритої інформації. Згідно даного принципу фінансова звітність має містити правдиву та доречну інформацію стосовно усіх її показників та забезпечувати доступ широкого кола користувачів.

4. Бухгалтерський баланс доцільно вважати невід'ємною складовою системи бухгалтерського обліку, основним джерелом інформації про фінансовий стан підприємства. Проаналізувавши трактування даного поняття науковими та нормативно-правовими джерелами слід зазначити, що поняття «баланс підприємства» є багатограним, у широкому розумінні вважається методом бухгалтерського обліку, а у вузькому – звітним документом, який відображає фінансовий стан підприємства на певну дату.

5. Вважаємо недоречним виділення у Балансі таких розділів як «Необоротні активи та групи вибуття утримувані для продажу» та «Зобов'язання пов'язанні з необоротними активами та групами вибуття утримуваними для продажу», тим більше для суб'єктів малого підприємництва, до яких належить ТОВ «Стандарт-Парк». Вважаємо доцільним, дані розділи включити до другого розділу активів та третього розділу пасивів відповідно. Натомість необхідно доповнити статті, які стосуються основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових інвестицій, інвестиційної нерухомості, інших необоротних активів додатковими рядками.

6. На нашу думку, формування певних показників розділів «Звіту про фінансові результати» потребує удосконалення. Для прикладу, рядок 2180 першого розділу та рядок 2520 третього розділу мають однойменну назву «Інші операційні витрати», але величина даних статей має відрізнятися, оскільки стаття 2180 формується на основі обороту за кредитом рахунка 94 «Інші витрати операційної діяльності» та дебетом рахунка 791 «Результат операційної діяльності». В свою чергу у статтю 2520 відносяться витрати операційної діяльності, котрі не належать до інших елементів. Отже, необхідно назву статті 2180 «Інші операційні витрати» змінити на «Інші витрати операційної діяльності».

7. Важливу інформативну цінність у Звіті про власний капітал для засновників має рядок 4100 «Чистий прибуток (збиток) за звітний період». Оскільки, ТОВ «Стандарт-Парк» даної форми звітності не складає, то рекомендуємо даною

інформацією доповнити I розділ пасиву Звіту про фінансовий стан (Балансу). Пропонуємо рядок 1420 Балансу перейменувати у «Накопичений нерозподілений прибуток (непокритий збиток)», який визначається як сума залишку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на початок періоду та прибутку (непокритого збитку) отриманого впродовж звітнього періоду. За кодом рядка 1421 потрібно відображати суму прибутку чи збитку, отриманого за звітний період. Сума цього рядка повинна відповідати даним, які наведені у рядку 2350 (2355) Звіту про фінансові результати. Сума рядка 1421 має враховуватися у рядку 1420 і до підсумку I розділу пасиву балансу не включатися.

8. Коефіцієнт автономії протягом трьох останніх років знаходиться вище меж нормативного значення, що говорить про те, що ТОВ «Стандарт-Парк» є фінансово стійкою компанією, здатною проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. 93% активів компанії фінансуються за рахунок власного капіталу. На нашу думку, ТОВ «Стандарт-Парк» необхідно залучати додаткові фінансові ресурси у вигляді довгострокових та короткострокових кредитів, для розширення масштабів діяльності та здійснювати інвестиції у діяльність.

9. Коефіцієнт абсолютної ліквідності на ТОВ «Стандарт-Парк» значно перевищує своє нормативне значення, навіть за рахунок грошових коштів поточні зобов'язання можуть бути повністю погашеними. Надмірно високе значення показника абсолютної ліквідності свідчить про те, що підприємство не достатньо раціонально поводить із тимчасово вільними фінансовими ресурсами. На нашу думку, необхідно частину вільних коштів розміщати на депозити до запитання, або здійснювати інші фінансові вкладення для отримання додаткового доходу.

10. Найбільшою мірою на зниження рентабельності власного капіталу вплинуло зниження коефіцієнта оборотності. Для підвищення рівня даного показника рекомендуємо для ТОВ «Стандарт-Парк» спрямувати свою діяльність у напрямку розширення збуту.

Список використаної літератури

1. Xiaohua F. Financial Statement Comparability and Debt Contracting: Evidence from the Syndicated Loan. *Accounting Horizons*. Jun. 2016. Vol. 30, Issue 2. P. 277-303.
2. Андрієнко В. О. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку. *Наука молода*. Київ. 2008. № 9. С. 153–157.
3. Базилінська, О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
4. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
5. Т.Г. Бурденюк, В.М. Панасюк, В.А. Шухманн Методики аналізу ефективності впровадження технологій інформаційної безпеки підприємства. Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія. Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції - Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – С. 77-79
6. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2013. № 1. С. 3-5.
7. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посібник. Житомир: ЖДТУ, 2003. 524 с.
8. Верхоглядова Н. І. Бухгалтерський фінансовий облік: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2010. 536 с.
9. Войнаренко М. П. Система обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики. Київ: Наукова думка, 2012. 718с.
10. Воскобійник Ю.С. Облікове забезпечення оподаткування прибутку підприємств: автореф. дис. к. е. н: спец. 08.00.09. Київ, 2007. 20 с.
11. Гайдаєнко О. М. Аналіз ділової активності підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. Одеса, 2014. №18 . С. 25-36.
12. Герасим П. М., Журавель Г. П., Бруханський Р. Ф. Первинний та аналітичний облік на підприємстві: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 464 с.
13. Герасимович А. М., Алексеєнко М. Д., Парасій І. М. Аналіз банківської діяльності: підручник. Київ: КНЕУ, 2005. 599 с.

- 14.Гладких Т. В. Фінансовий облік; навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 480 с.
- 15.Голов С. Ф., Костюченко В. М., Кравченко І. Ю, Ямборко Г. А. Фінансовий облік: підручник. Київ: Лібра, 2005. 976 с.
- 16.Голов С.Ф. МСФЗ в Україні: шляхом спроб і помилок. Бухгалтерський облік і аудит. Київ, 2012. № 3. С. 3-12.
- 17.Демко І. В. Дослідженням ролі фінансової звітності в процесі прийняття управлінських рішень. *Науковий вісник*. Київ, 2017. № 5. С. 337-346.
- 18.Довбуш В. І. Баланс підприємства: історія виникнення, розвитку та становлення. *Незалежний аудитор*. Київ, 2013 р. №6. С. 52-59.
- 19.Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностикизагального фінансового стану підприємства. *Ефективна економіка*. Київ, 2010. № 3. С. 57-62.
- 20.Дубинська О. С. Методичний підхід до аналізу фінансової звітності вітчизняних підприємств. *Наука молода*. Київ, 2017. № 15. С. 146-150.
- 21.Євлаш Т. О. Опорний конспект лекцій із дисципліни «Звітність підприємств» для студентів денної та заочної форм навчання. Харків: ХДУХТ, 2016. 181 с.
- 22.Жогова О. Трансформація фінансової звітності згідно з МСФЗ. *Незалежний аудитор*. 2012. № 6. URL: http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/457?view=material (дата звернення: 28.02.2020 р.)
- 23.Загородна О. М. Аналіз господарської діяльності: консп. лекцій. Тернопіль: ТНЕУ, 2017.137 с.
- 24.Задорожний З. В., Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Бобрівець Л. Я. Облік та звітність за міжнародними стандартами: навч. посіб. (навч.-метод. комплекс). 2-ге вид. випр. і доповн. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 304 с.
- 25.Омецінська І. Я. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід): порядок формування за міжнародними та вітчизняними стандартами бухгалтерського обліку. *Фінансово-економічний розвиток України в умовах*

- трансформаційних перетворень*: збірник тез V всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Львів, 20 листопада 2015 р. Львів, 2015. С. 133-135.
26. Зоріна В. Н., Осадча Т. С., Зорін Г. Г. Фінансова звітність підприємств: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 200 с.
27. Іваненко В. О. Звітність як елемент методу бухгалтерського обліку та форма статистичного спостереження. *Вісник ЖДТУ: економіка, управління та адміністрування*. Житомир. 2010. № 2 (52). С.104-112.
28. Ілочап А. Якість українського перекладу МСФЗ. *ЕІ-бухгалтер*. Київ, 2012. № 4. С. 55-57
29. Калюжна К. Ю., Линник О. І. Деякі аспекти складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) за П(с)БО та МСФЗ. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. Харків, 2018 р. № 4. С. 417-421.
30. Каменська Т. І. Міжнародні стандарти фінансової звітності в Україні: сучасний стан, практика і проблеми впровадження. *Бухгалтерський облік і аудит*. Київ. №12. 2012. С.39-43.
31. Китайчук Т.Г. Аналіз складових частин балансу підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Львів, 2015. № 3. С. 859-864.
32. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент. Житомир: ЖІТІ, 2001. 440 с.
33. Ковалев, В. В. Финансовая отчетность и ее анализ (основы балансоведения): учеб.пособие. Москва: ТК Велби, 2004. 432 с.
34. Колос І. В. Звітність як елемент системи управління підприємством. *Економічна наука*. Київ, 2016. С. 47-52.
35. Концептуальна основа фінансової звітності: прийн. від 01.09.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009 (дата звернення: 14.02.2020 р.)
36. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства. Київ: Либідь, 2000. 285 с.
37. Корягін М. В. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2016. 275 с.

38. Кошельок Г. В., Малишко В. С. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства. *Економіка та суспільство*. 2016. № 7. С. 25-28.
39. Крупка Я. Д. Користувачі облікової інформації та проблеми задоволення їх інформаційних потреб. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 3 (53). С. 132–134.
40. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. Фінансовий облік : підруч. 4-те вид. [доп. і перероб.]. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.
41. Кузнецова С. О., Чернікова І. Б. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами : навч. посіб. Харків, 2016. 318 с.
42. Мальченко В. С. *Всеукраїнська науково-технічна конференція магістрантів і студентів ТДАТУ*. м. Мелітополь, 18-22 листопада 2019 року. 294 с.
43. Мужевич Н. В. Організація обліку фінансових результатів діяльності підприємства / Н. В. Мужевич // Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф., (м. Тернопіль, 22 травня 2020 р Том 1.). – 234 с. – С. 64-66
44. Мужевич Н. В. Нормативно-правове регулювання обліку витрат в будівництві / Н. В. Мужевич // Інноваційна економіка. – 2012. – № 12. – С. 96-102.
45. Мельничук І. В. Мужевич Н. В. Проблемні аспекти оцінки й обліку інвестиційно-інноваційних проектів та програм / І. В. Мельничук, Н. В. Мужевич // Галицький економічний вісник. – Тернопіль, 2019. – № 1. – С. 123-130, URL : http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/27924/2/GEB_2019v56n1_Melnychuk_I-Problems_of_evaluation_123-130.pdf.
46. Мельник М. В. Власний капітал як економічна категорія: його сутність та структура. *Глобалізація обліку та звітності: збірник наукових праць студентів*. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 38-41.
47. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: затв. Наказом № 22 Міністерства юстиції України від 23.03.1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text>(дата звернення: 10.10.2020 р.)
48. Методичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової

- звітності: затв. Наказом № 476 Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0476201-13>(дата звернення: 10.10.2020 р.)
49. Мец, В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник. Київ, 2003. 280 с.
50. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»: прийн. від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (дата звернення: 15.05.2020 р.)
51. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 34 «Проміжна фінансова звітність»: прийн. від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_049#Text (дата звернення: 15.05.2020 р.)
52. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 «Дохід від договорів з клієнтами». URL: https://zakon.help/files/article/7208/IFRS_15_ukr_2016.pdf (дата звернення: 20.05.2020 р.)
53. Мурашко Т. Річна фінансова звітність. Вісник: офіційно про податки. 2017 р. №3 (907). URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100003890-richna-finansova-zvitnist> (дата звернення: 21.05.2020 р.)
54. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом №73 Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/stru#Stru> (дата звернення: 18.02.2020 р.)
55. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: затв. Наказом № 628 Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text>(дата звернення: 18.02.2020 р.)
56. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію»: затв. Наказом № 344 Міністерства фінансів України від 16.07.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0647-01#Text>(дата звернення: 21.05.2020 р.)

57. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: затв. Наказом № 39 Міністерства фінансів України від 15.03.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 17.02.2020 р.)
58. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учета. Москва: Финансы и статистика, 2000. 496 с.
59. Облік і податки : від епохи Цибуліно до реалій сьогодення : підручник / за заг. ред. В. М. Панасюк. Тернопіль : Економічна думка, 2020. - 240 с.
60. Новікова Т. В. Підходи щодо удосконалення складу і структури показників Балансу (Звіту про фінансовий стан). *Збірник праць молодих науковців ЦНТУ*. 2017. № 7. С.138-142.
61. Панасюк В. М. Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік [Електронний ресурс] : навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ. 2020. 330 с.
62. Панталеев В. В., Юрченко О. А., Курило К. В., Безверхий К. В. Звітність підприємств: навч. посіб. (для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Облік і оподаткування»). Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2017. 432 с.
63. Погорелова Т. П. Бухгалтерський баланс: його сутність, історія виникнення та технологія складання. *Агросвіт*. Хмельницький, 2017. № 1-2. С. 44-48.
64. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: від знань до компетентностей: навчальний посібник для дистанційного навчання. – Тернопіль : [б. в.], 2020. – 363 с.
65. Польова Т. В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. Харків, 2019. № 4. С.153-158.
66. Приймак С. В., Костишина М. Т., Долбнєва Д. В. Фінансова звітність підприємств: навч.-метод. Посібник. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.
67. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 18.02.2020 р.)

68. Пушкар, М. С., Семанюк В. З., Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Тернопіль : Економічна думка, 2010. 292.
69. Рабошук А.В. Принципи, стандарти та професійне судження в бухгалтерському обліку: теоретико-методичний аспект: автореф. дис. к. е. н.: спец. 08.06.04. Київ, 2006. 21 с.
70. Рафальська К. Що таке XBRL і чому держава хоче перевести фінсектор на електронний формат подання звітності. *Фінансовий аналітик*. 2016. №10 (123). [URL: http://reforms.in.ua/ua/novyna/shcho-take-xbrl-ichomu-derzhava-hoche](http://reforms.in.ua/ua/novyna/shcho-take-xbrl-ichomu-derzhava-hoche) (дата звернення: 20.02.2020 р.)
71. Панасюк В. М. Інформатизація та цифровізація: Тенденції та напрями розвитку в Україні. Науковий журнал «Інтелект XXI», 2020. Випуск. 1. С. 110-126. Салова Н. Паралельний облік, трансляція і трансформація. *«Бухгалтер&Закон»*. 2017. № 50–51. URL: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ010494
72. Сук Л. К. Фінансовий облік: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Либідь, 2012. 647 с.
73. Сук П.Л. Облік виробництва і реалізації продукції в сільськогосподарських підприємствах : методологія і практика : автореф. дис. д. е. н.: спец. 08.00. Київ, 2009. 42 с.
74. Панасюк В. М. Москалюк Н. Б., Мельничук І. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання: навч. посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 264 с.
75. Панасюк В. М. Сучасний інструментарій інформаційного забезпечення: обліковий та управлінський аспект. Східна Європа: Економіка, бізнес та Управління. Випуск 2 (25). 2020. С 412-427.
76. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 268 с.
77. Уолш Кяран. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства: пер. з англ. Київ: Наукова думка, 2001. 367 с.
78. Хомин П. Я. Псевдотеоретичні атавізми фінансової звітності. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в*

умовах євроінтеграції: матеріали II міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції, м. Ужгород, 16 квітня 2020 р. Ужгород, 2020. С. 254-255.

79. Хомин П.Я., Журавель Г. П. Звітність підприємств: навч. посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2006. 656 с.
80. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2002. 359 с.
81. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 566 с.
82. Чацкіс Ю.Д. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 564 с.
83. Шеремет, А. Д. Методика фінансового аналізу. Москва: ИНФРА-М, 1996. 176с.